

№5-6
1999

945
1999

ბურჯი
ერტყნები

გეორგიანთა
წერა-ბეჭდვის
საზოგადოებრივი
თავდაცვა

თბილისის გერბობრივი
და ბეჭდვითი
კოორდინაციული

თბილისის გერბობრივი ბეჭდვითი
ოსის ტრეზორი

პანკრატოვის ქუჩაზე
კახა გაბუნია

გერბობრივი
ცენტრი (ნინო)
კვარტალინი,
მარინე კოკინიშვილი,
ნანა დოღვაძე,
რამაზ ქურდიანე,
ნინო ტრეზორი

თბილისის გერბობრივი
ორგანიზაციები

თბილისი
გია ღაბია

გერბობრივი ბიურო
მიაი კობახიძე

საგერბობრივი სამსახური
მარინე ბერიძე,
გენაძე ბურჭულაძე,
ლევანი ბაბუნიძე,
ქუციანი ვალერიანაშვილი,
რუსუდინი დანდია,
ნანა ურიაშვილი,
კობახია ქარია,
მიხეილ ქურდიანი,
დევან ჯორჯიანი,
ინგა ლურჯაძე,
კოორდინატორი ნინო ბერიძე,
თამაზ ხმაღვაძე,
ნინო ვილინსკაია

თბილისის გერბობრივი
ორგანიზაციები

„პორტალი ვიწროებისა“
რედაქციონერული საქართველოს
ესტრადის სამხმსტროში, 1686.
თბილისი:
2 ინგოროვის ქ. №8,
ტ. 99-80-46
ინტელქო 76016

14 მაისი (ძვ. სტ. 1 მაისი) - სსენება წმ. კეთილმორწმუნისა დიდისა მეფისა ქართველთა თამარისა

ღ ავით აღმაშენებლის მეფობითგან მოყოლებული საქართველო ისეთი სისწრაფით გაიზარდა და იმდენად დიდ სახელმწიფოდ იქცა, რომ მისი მესაჭეობა კარგად გამოცდილისა და გამობრძმედილი სახელმწიფო მოღვაწისათვისაც კი ძნელი განსაგებელი უნდა ყოფილიყო, მით უმეტეს ძნელი იქნებოდა ნორჩი ქალისათვის...

...თითქმის ოცდაათი წლის განმავლობაში სრულიად საქართველოს ბრძნული საქეთმპყრობელობითა და შორსგამჭვრეტელი პოლიტიკით თამარმა ბრწყინვალედ დააგვირგვინა საქართველოს სახელმწიფო აღმშენებლობის ის დიდი საქმე, რომელიც მისი სახელოვანი წინაპრის დავით აღმაშენებლის მიერ იყო დაწყებული; მამაკაცის დაუდალავი დიდი ჭკუით, მხნეობით და სამაგალითო მამაცობით შექმნილი ეს ხელთუქმნელი ნაგებობა, ქალის სიბრძნითა და ნებისყოფით იყო დამთავრებული.

ივანე ჯავახიშვილი

დიდ მადლოვან მოწახსენებთ ახსოვებ განკ
(არაზიღაწები ლი ღუარვალღი) თანაღგომინათჳის.

შინაარსი

სახელმწიფო ენა

გ. წიბახაშვილი - ქართულ ენას სიერციხის დაკარგვა ეუბურება	2
ო. თოსლანი - ენა - ერის სული	4
„სარკე თქმულთა“	5

მედიკალიზაცია

ბ. ჯორბენაძე - თსუ-ს გრძელწლიანი და თბილისური ქართული	6
---	---

თეატრი

ა. ანდანიშვილი - „თამარის გული“	10
---------------------------------	----

პედაგოგია და სპორტის განვითარება

ა. გვახარია - გრძელწლიანი კვალი მოსაგონარო	11
--	----

პოეზია

დ. ჩხუბანიშვილი - „სამშობლოს მინატრული ვარ, ფერსამისი წელი“	12
---	----

პედაგოგიკის განვითარება

ნ. კვანტალიანი - ფიჭუბო ილია ჭავჭავაძის „თარაზი ქროიეს“	16
აბოტურიანტი საეკონომიკურად	18

მედიკალიზაცია

ვ. ლეკაშვილი - სინონიმის ფორმალური განსაზღვრის ზოგადი საკითხი	20
გ. კეჭუხიძე - „ვეფხისტყაოსნის“ ერთი სტროფის გამო	22

რედაქცია

თ. პატიძე - ტექნიკური ღირებულებათა კვლევა	23
---	----

საზოგადოებრივი

ზ. მჭედელი - თბილისის უნივერსიტეტი, გრძელწლიანი რიბაჭი და სხვა	26
--	----

პედაგოგია

ტყევი	31
კარჩხაძე	31

მუხარბიანი	32
------------	----

მედიკალიზაცია

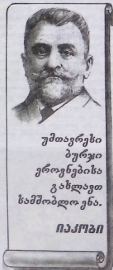
თ. შერვაშიანი - სასწავლო ენის პროფესორ-მასწავლებელთა შორეული საერთაშორისო შეკრება	34
უმსახურებელი თემატიკა	35
დისერტაციები	36

ბურჯი ეროვნებისა

BURJI EROVNEBISA

№ 5-6 (18)

1999

უმთავრესი
ბურჯი
ეროვნებისა
განსაკუთრებით
სამშობლო ენა.

იაკობი

გამომცემი
თბილისის უნივერსიტეტი

ფანი 1 რაიონი

საქართველოს გაუსაძლისად უკონს ჩვენს ცხოვრებაში არ არსებობს კუთხე ან კუჩქული, სადაც ტოტალური კრიზისი არ მჭიდროვებდეს. რისი დატაკება? შუიძღუბოლა- დიატაცეს, რისი წაღებაც არ შეიძლება ან არ სჭირდებათ- დანერგეს, წახლწეს, საყოველთაო გატაცებისა და გლევის ფონზე ხარობს. შილოდ იხანტონც უანადონი, ქვეყნობი, თავდაობი იღ სედე და ახლა გააფორებიტ იბრძვის, რომ სახარცე-საქართველო შენარხვის და, თუ მისხრებს, დიკანონის კოდეც დღეს იხითა ბუროცა და მოუდარც მსაეთა ბრედადც გიქონა და გაიფედა მიწაც ადამიანიც, ხელოქნესაც, სინდისიც, რწმენაც.

გამწროდ-გაყოფილთა გრძელ რეესტრში აღმოჩნდა ქართული ქნაც, რომელიც იხიარბის პენსიონრების ბედს - ძალით და ხოცვა არავიფილზებული და არავცრობული იქნებოდა, ამბატო ყოველგვარი პირობურა შეეუქნათ, რომ საკეთარი სურვილი რაც შეიძლება მაღლ დამხმარხონ ატყბიდად მოსაქონათა" - სასატო ტატული იფორიაც კი შეუქნა აღიქმულ სამკარო" კარბუქმდე მისვლამდე ტანკვის გზების გავლა ისტორიული აუცილებლობა იღირდაც ტანკვის გზაც გაეყინა ზღისთან არ მოხიჯებს არცერთი აღ ხეებულთა - იხანი ვრობის ფეშტებულარ სასტუმროებში და ამოწმდესებში გვიღის. ამოიბნებენ აა, ქართული ენა კი მართლა საკეთარი ხალხის ბედს იხიარბის და იმ გზებზე მამიჯებს, სადაც უცხოური ქნები უკარნახებენ არსაც, სიტყვასაც და მისაბრუნ-მისაბრუნსაც. ამისი ქნო-ქნით გამოიღვინდა ქართული ქნის - სახელმწიფო ქნის - ფუნქციის შეზღუდვის დღისებური პროცესა ქვექნის მომსაღლი, აღრევებულია მტკიცებით, მხოლოდ ბიზნესისა და საბაზრო ეკონომიკის გზა, მაგრამ უკვე ცხადდა ჩანს ქართული ენა არ არის ქართული ბიზნესის ენა. მისასაღამე, იგი ცხოვრების დინების მიღმა რჩება, მისა

ბიოგრაფიული

ქართულ ენას სივრცის დაკარგვა ემუქრება

დღესაც ვერ იხსენიებენ (AES), მერე ქართულად, მერე კოსტავის ქნისზე ფილამონის პირდაპირ დიდი იანისუფალი კვდილა ამ ფართობზე სერე ხან მედროვეთა პორტრეტები

იყო, ხან ყოველად ყვადი დიხ-ჩენები, ბილის ამ სამხრ და ვიზუალურად ფრად მოქმედიან აფილზე გამომწედა გააზრებულად გაფორმებული და დიდი ვიწროული დატეორიის მჭირე ქართული ანანი, რომელიც ერთნაირად იხიდავდა უცხოებლებსაც და თავისიანებსაც. დღეს ეს სივრცე კოე-კოლის რეგლამის უკეთა, ენ გიფედა ეს სივრცე რუთუ არ ემზიდა, რას რაზე ცდილდა? ეს ხომ ისეთივე მტრებელობაა, როგორც საღიფაც ხატე ჩამოხსნა და მის აფიღლის კონ-ვარსკვლავის მამიღველი სურათი ჩამოკლი.

შევედით იქამდე, რომ ჩვენს აღმართური გაეყინა- ისინიც კი - კვლავიერს უცხოურს ემზარბი და, ცხადია, ნოსტალკის დღესაც უცხოურა- იარღილდე, საბოლობშიც მტრეველებსაც ბიზნესი ყოველ-გაყოფედა და მისაც თავისი ტერმინოლოგია აქვს. ამ ტერმინოლოგიამ ქართულ საქმის დამარცხი სათანადო აფიღლი დიკეთა და მას ქართული ვერ შეეცვლით- პარტიოები ვერ გაეფორმებენ გარეგნა ჩამოღებს და ფული დაიკარგება, რაზედაც ბიზნესი არ წედა ამ ტერმინოლოგიის შექრების ერთადერთი საშუალება საკეთარი შექრების აღობნებება, როდესაც ქართული ბიზნესმენის საქმიანი კაცის პარტიოთი ისევ ქართული იქნება.

მეორე სასიცოცხლო პოზიცია, რომელსაც ქართული ენა კარგეს არის ახალგაზრდობის ქნობრივი განათლების საქმეში შექმნილი სიტუაცია თანამედროვე ახალგაზრდას რომ ქნების ცოდნა სჭირდება, ამასვე დავა უახლო იქნებოდა დამარცხი შობილოური ქნის აფიღლზე პიროვნების ქნობრივ განათლებაში უცხო ქნის ცოდნა დიდად სასარგებლო სქე. მაგრამ არც ის უნდა დაეკუფოქვდეს, რომ ნებისმიერი მეორე ენა რადაც სივრცეს არამიქვს პირველს. თუ ეს იტანობა ასწილონიან ზღვებში, რადა იქნება ექსპერტ რა? ქნების მიმართებაში? ასეთ პირობებში განსაკუთრებულ საფრთხილეს მოთხოვის ქართული ბეჭეტების შექმნა არაქართულ სკოლებში, რაც მარტო ქნის დეუ

მ ახლი აღტრატურულ საქართველოში (16-23 აპრილი, 1999 წ.) გამოქვეყნდა მწერალ რეზა ციხე-სპაძის წერილი „მან - მანის სპირო“. მასში დასმული პრობლემები, მწერლის გულისტკივილი ამდენად მნიშვნელოვანად გვეჩვენა, რომ გადავწყვიტოთ ამ პუბლიკაციის გადმოცემა. მოგიტყვიან ავტორსაც და მკითხველსაც, რომ წერილი საერთაშორისო შეფასებელი დაბრტყესებული მეთოდების ახრის ამ საკითხების დაკავშირებით სამაშინებით გამოვიტყველებთ.

ოზია იოსელიანი

ენა - ერის სული

გადასარჩევნებელი ამბავი

უპირველეს ყოვლისა, მოვიხსენიოთ „წიგნი და აკითხე“-ს, რაც უნდა ის თქვა, მაგრამ გაბეჭდილი სად არის? უსწავლურა.

არ იტყვი - გასცა გული, იტყვი და - ვეღარობის მადურისხილება შეიძლება ასე აღა, აკო, ეკო და გოგო ბაშვილი... უნდა რომ გააკვირდეს, მანც არაფერი ფასი გქვიათ.

1919 წელს, 22 სექტემბერს, მშობნელებს უთავბილი მთავრობისც კი გამოიტანა დადგენილება, რომ წარწერები ვეღარ უნდა გადაეცემებოდა ქართულად, დიდი ახოვით, სხვათადაც შეიძლება, მაგრამ მთრთხარისხობის ადგილზე და წერილი ახოვით და ეს თითქმის სხვაზე კი არ მოუხდეს, სამ თვეში, 1 დეკემბრისმდე უნდა დასრულებულიყო თუ არა და, მკაცრი სასჯელი ფარმას 500 მ და პასუხისმგებანი მაცემს სასჯელთა წესების 29-ე მუხლით.

და დღეს თუმცე საკითხაია, რა ენაზე დავწერთ და ქართული, ბერძნული არის საქართველოში? და თუ მანც აუცილებელია - თავში თუ ბოლოში? რადიო-ტელევიზია რა ენაზე გადასარჩევნა და რამდენი პროცენტზე შეიძლება არაქართული, ეკეთი! სამ მხრედ პირველ არხსა და მთავარ რადიოს უკუფასდა აქტი საქმი.

სამკოფრეი ტაქტიკების მოსისხლე ძმებრისაც კი არ გუჯდება ეს საქმიმხრედ ვერ ქართულად უნდა უფუღლოთ თუ იმწერეთად იყო - თავზე? და შერე - რუსულად.

ენაზე მასში გადავრთვი, როცა სისხლის ფასად უნდა დახუჯდარიყო და წვენი გაჭრების ისე მოწადინებოდა კი დაეკანდა, ან, როცა ამ შირვი, შარდა გაუთავისუფლდარი, მერე წვენივე ხელთ ვიღებოდა ქნის და უჭრათ ვლდის! რაც მსაკარ დამსტრახებლს არ უქნია, მისი უჭრათები ქნის - ქნის სულს! ჰეო დავკარგო, დავკარგე, მაგრამ ჰეო-სად სხვა ენაზე ვწავლივით! რას ჰქვია ეს, რავე ყოველმანარად მოვიყვანო ბოლო!

ყოფნელ ქნის სადმანც ქარი მოუბერავს, იქმანდ უნდა ნამოფერარ, რომ ცოფი ნათუ არ მოეკაროს, არ გაგრილდეს, საუფერავი არ შეეკაროს.

ვეღარობის ემეღებება გაჭირებების, გასაღებების, მამხლის, წყურვილის, სიმშველე-სიტკბოების, თვის თავისუფლების დაკარგვისად და მობრბისად; თუ ვინ არ დაკარგო თვითმოყოფილობა, თავისუფლება და არ დამონდა ტერორითაილოური დაპყრობა ვის ვერ დამბრძოლებს, თუ მტრის ქნამ ვნა ვერ ხელსო, ვნა თუ ცოცხალია და ფსიხული, არ მოსვენებს, არ დაახსნებს ვის, სისხლს არ დაუნელებებს.

თუ ვეღარწადია, რაც ენის სახელმწიფო პალატა შეუქნა, როცა იმდღესვე უნდა შექმნილიყო, რა დღესაც ეთომ, სახელმწიფო დავარცხეთი და, კონსტიტუცია გვექნადა თუ არა, მამხრე შეუძალი კანონი უნდა აღვეჭყურეოთ რომ მის უჭებარაფერ, მტე რომ წიგნა, ის არ ვეღარუნელო საქართველოს ცაზე სნა იყო, რა ქვეყანაში დამაზადა და რა ენაზე იფიციციკებდა!

ეთომ, თუ ვეღარწადია არსებობს ეს გასაცოფდებელი პალატა და კანონმდებელი ხელში ძიჭებურბის პარლამენტის კანონი, როდის მოვლდნად დამოუკიდებელი ქართული სახელმწიფოს მშენებლებს დღეის ამბარა მატკობული ქნის დასაცავად თქმა, უზნაესე კანონში, კონსტიტუციის მერვე მუხლში ხომ სატყუარსტყუად წერდა საქართველოს სახელმწიფო ვნა არის ქართული... გავის რომ თქვა, მტე რადა კანონი განდა, რაც ქართული არაუკანონო ამდენად - აკრახული, ქნის ხელმწიფო უნდა ისეუბოდეს, რაფორც სისხლის სამართლის დანაშაუც და უნდა ნამწყედეს, მაგრამ არა შობი-გასაქორბების ბანაკში.

რამ თოვა და რამ წვიმა ამდენი უარნაღისტი? ურდელ თრღობენ რომაა გახსნადა უნაფორსიტებანი, ბერძნული უმწერე უარნაღისტების და ვნა მარში დავტრეპირი მკურნა, მკურნა არ უნდათ ქნის პალატის ნებართვა? ფარსისზე ვრთი სიტყვაა, ამ თრთ და ეს რომ ათობით გვერდნად გახუთის უმწესეს.

წვერ თავისუფლება თავისუფლებობა გვერთა, კი, კი, გვერთა და ამტრისკავა, რომ ქვეყნის თავსე ვეჩხვი!

ტელევიზიის ამბავი ხომ ადარა საკითხა.

საქართველოს ქნის სახელმწიფო პალატის მერე 1997-98 წლებში გაწვეული მუშაობის ანგარიშში ვეღარეფრევა დანარკი და შეხლუბისდაგვიარდა ქნის დღევის თობბსეც, მაგრამ არაფერა ნათქმის ვეღარეხე საშიშ ქნის მოძიდადეს - სოკობითი მომრეადებულ ტელეკომპანისებზე ზოფერარ გასაცოფდებულ რაობის მამხლმწიფელებში? ქნისის მტეფრე თრთ რომ გაუჭირებეს, ქვეყნის ეტრეტადორ პირველ არხის (ეკეთი, მფორსაც) თობბთ თანამშრომელი რომ ჰქვია და (დამარბების) დღადან დღემდე - გამოცდილება? თუ ვერ ვაერწიყვა გადაცემები ერთნული ჰქნადეს და ვნა - შეუწყვეტილი, ამ ხალხის გამო-მოცდილებულ სერადედაც არ შეუქნის და ეს სოკოვარ თუ ხორცტეტი ვნ არან, რაობნული უთავბილი უმრელებსად უწიფერარ, ხელმძღვანელების ამბარად რომა მტეფრეებელი ყოველგვარ მსატკრულ დარეუბლებას რომ თუ დავებრთავ, ყოველდღე რომელი ენაზე უნდა ვადმობცეს 3-6 საათთან პროგრამა?

ეს ქნის ტელეუწყებისობა, სადაც ნაჯახით ზეჭნ ქნის

„ესეა შეუღლან ყველგან იფს, თუნდ იპინოზი, თუნდ შეუღარაში თუნდ ძეგლისში, შერამ ცხოვრებით კი შარტი ტოლისში უნდა იცხოვროს“

- ა. გრინშედის, შარადღაც გეტყვით ვეფერა იბილისი - ეს პოეტის ძველი აკეთა, ეს დარღმინდელი პოეტა ეს საქართველოს შარადღაც გულ“.

ვეფერა მისი კლრა იბილისური სიტყვები, ქალაქური სატონი გამოაქვით.

მედიანი იქნებოდა, თუკი იბილისურ განწყობის ქაროდ ხელოვნებაში ერთსაოხრად ცალსახად წარმოვფხვნილი.

ნუ ვაფიქნებები, რომ იბილისური განწყობა იბილისური სიტყვები ასარღვლებს ერთი მხრივ, ნიკო ფრინშინაშვილსა და ივანი-გურჯის, ხილა შერეე მხრივ, ლავი გუგაშვილსა და ოსებს გრინშედს.

სტიქური სატონები და დასვენალი ტექნიკა განსხვავებს ერთმანეთსგან იბილისური განწყობის სასარღვები ხელოვნების ორ საკლასს.

და მისე იბილისი ამ ორივე მმართველების სათავე-ქარული ლექსის რეფორმა XX საუკუნის ათან წლებში მიდის.

ეს განსაზღვრა-გადასაღისეა უპირველეს ყოვლისა რატინა და რამის შეხი.

ბიქის მსკცნა რა თქმა უნდა, ვერაბული (უპირატესად ფრანკი) და რუსული პოეზია იყო შერამ ქაროდ პოეტური სიტყვის თავდაცე შრავლად ჰქონდა ის შარეა რომელიც საუფიქვლს უქნიადა მის აფიქრებად გარდამქნას.

ის რაც სახელად მოხასი XX საუკუნის ათან წლებში ხმარად საქაროდ ძირბველი ტრადიციის მქონე იფი ქაროდღაც პოეზიაში.

სახელად იფი იბილიად აღიქმება რამდენადაც აღიჩინედა სპირადული და იტორიული პოეტური მიტნებები ამქარად უვეე გამოხრულ ხასისა ატარებენ.

ქარული ლექსის რეფორმის სათავეებსან სხვებსან ერთად ოსებს გრინშედელიც ვეფ.

სწორედ მის პოეზიაში იქნის ხმარად ოსებს ის ვერაფერიც უკლად სისაღვებს, შეხვეტი ორგანულად რომ მიქარადღებინა ქაროდ პოეზიაში.

რამისა და რატინის ეორტურული ფორმერკო მოვლენელი შარტურული სახეები ამღებურ სისაღვისეა და პოეტური სიმთრევეს ამბებენ ქაროდ ლექსის

**აფორიქისა მისეკი მისეკი ნარნარა,
მის ეშხე აიქე, მის ეშხე აბნარა,
შექონიერ პერში ჰეხედი ფრანკი
მისეკი დათრო მისეკი დაქინქა“**

ა გრინშედის პოეტური სახეების წარმოსაღვინად ეს ერთი სერიოვეე შრავლის მმხმინაშეხედა არა ხოლოდ ქაროდული პოეზიისთვის მმხმინეე არსებობად უკი რატინა და რამის (ლექსი 1913 წელსა დაწერალი, არამედ პოეტური სახეების თვალსაჩინოადე აფორიქის მისეკი, ნარნარა მისეკი, ამის ეიქა, შექონიერ პერა, აფრანკი ჰეხედი-აიხე ოსებურული სახეების შედარების, შეტყობების უკლარი შეხიქე, უმერედადა განხედა მის ლექსებში.

მოფიქრობო სოფი შარდანი
„შექი სინი სხვისი“,

„მეტყე მისეკი ნუ მისეკიჭე“,
„სურნეტიც ცის ნამს აფიხი ფოთლების მქინეე ფიდალი“,
„ნუ აღიზნებებს სოლის საღაროე“,

„შეხევეთა დოცეის აფიქმე“,
„შეხე ფოთალი ხარეველზე მის ჰეხედი როგორ კვექა“,

„შერთვის დავსქეე გიშის დილა, შერთვის დავსქეე პრი-ღლის ლამე“,

„აფურის ნატეხი“,
„მომეცი სვედა სისარულია“,
„პეროქან კოქან მშობი, კოქან მშობე ყოველივე“,

„აფიქვლიდან ჩამოსქეტრა ცრეჭლი წყვილივე“,
„სატრეფე ნუშით პრის დიგას, სახე აფეხმისის, თე-ღში ვარსკვლავს მტეიქე, რომ ნაოღმს შერე ვნახოს“,

„აჭრის ცოცხად იშვებოდა ბრილიანტის შერეყვანი და მის ქვეშე ცისარტყელიდ შოღბობდა შერი ტანი“,
„მოდელ ნამედ მოველდე ჩემს დასეტყვად ბაღა-ბაღებს“,

„ნაკადულის მრღილებს დაქეე ამომავლი ცისკრის შუ-ქი“,

„მეფარს იბილისი, ორკლდეით მეფამ მწყოფავი და შერის აქ მოვედე რომ მისი მზე სწეფდებს ჩემს კუბოს“,
„მისი ხიქე და ღვლის ოსები ვეფსაც მტარავის, ვეფსაც შარადე“,

„ქვის სიტყვის ხეფანს რატომ არა სწეფლობდე“,
„მე ვერაბში სახეღმ არ შეხეწევი, რადგან იბილისს მწედი მეც შეხეწევი“,

„ამიფიტი ტუჩის ვეღადა მეც კოქანს უსაღიზნებო“,
„აფიფილზეზე არ იხეწენს ისე კოქტად ნამ, როგორც ამ ჩემს დიდალ ველს სოფარულს შინა“,

„რეა აღტყარასე იტყებო სერეიქინესი,
„ქაროდ ვეფილს ქაროდ ბაღმ ქაროდღაც ქალი რეაღ“,

„და აწილდე მწვინილითი მწვინილების საშქანევი“,
„და დურე ზეფსაც ვერ აღიზნებს ვე მიღერევი თე-ღე“ და სხვანი.

ამ პოეტური სახეებისათვის „შეკად სიტყვარა ორგანუ-ლი შეხამებს აფიხისაღური და დასადურ (ვერობული) ყო-ლი პოეტური სახეებისა.

პოეტურად ეს ათადე ა გრინშედის აქეს გამოიქვლილი ქინე ორი გრინშედა, ორი დავდეფობა, მისეკი და სიტყვებე ტოლისი და ვერაბი“.

ოსებს გრინშედელი ვეღადღელე ხეწედა ყოველ ფრინას ეს ცხადად ვეფის მის ლექსებს, რომლებიც სატონებოდ რაფინირებულა.

იმთავრო მერევე ქარმშლიანი სერეიქინესი,
ვეფარევი სიტყვა, ძეოფანი ფიფერევიანი ნიქეიქევი,
პოეტურად აფრანკებული (გუგისსერიო მისივე ქმნის სიტყ-ცხადმე ვეფილზე მისეკი არ წარმომსაქვამს სიტყე და ლე-ქი“).

მისთვის საკლებდაა სიმშდობილდე ორკლდევი ხეღვები, გუგისსერიოვული გამოჩაფები, დამიფიქვებული მოღადღე-ხები.

მისი შეხიქელებს არსებობად არის ხელმასის პოეზია,
ა გრინშედელი ფორმის ლექსის ძირითად კომპონეტად თვლელა.

...ლექსის ფორმა - გრძობის საფუძველი.
ამ თვალსაზრისით მის უახლოეს დამკვირვებებს მოეკო-
ვება და ცხადია, რომ მისი პოეზიისათვის ნიშნდობილიყო ვე-
რსთუცაიკოლოია სახელდება შეზინხველით ან გუჯერობი-
რებუდია არ არის

“ადამიანის ყოველ გრძობის თავისი შესაძამისი ფორმა
სურათა ყოველ ლექსის უნდა ამოქმედდეს რომის მუსიკა და
ფორმის ცხატყეუ სურათის იტყვის. ანონი მოხევა თორემ ლე-
ქსის სინატყვის რას ვაქყეო. თუ ლექსი დასისა უამე-
ლად შე ახრე იქყება”.

თსებ გრძინაშეულის ეს სიტყვები მისსავე
პოეტურ მარქმასს განმისატყეს.

თსებ გრძინაშეული შეგნებულად მამ-
რთავდა ლექსიწყობის თვისებრივ გად-
ხადისებას.

სოფერ სახელისატყეს ეს სწრეუა
ხელოწყრადეც მონანს ესა კარეად
გაცეყებული და არა შექმნილია ლე-
ქსი

რა დასამდა, ასეთი ლექსებეც
აქყს ა გრძინაშეულის (და არა მხოლოდ
მისს მერამ უმეყებს წელ ეს სა-
ხელდება თრეტყედად მოწყრე ლექსის
შინაშისს მის სულისატყეობისს მის ში-
ნადეს პოეტურ მესატყეს

ქეშმარაყე პოეზიისატყეს განმისა-
ხელოწყრადეც მონანს შეგნებულის ძეგლა
მისი ამხედისი - მწყეწყრების მონატყეობა
მწყეწყრების უსუნავის პარმისთა და
როყა პოეტე მის ვერ პოეტობისს ყოვე-
ლადელოწყრადეც მონანს ხელოწყრადეც ქმნის
მწყეწყრებისს მისეულ საყრდისს

პოეზია შედგეი თმ კარეულიწყება, რომელიც სახა-
მელოწყრადეც და პოეტის სულის შინის არსებისს
ეს მონატყეობული მწყეწყრების მრავალი ხარისხებით
წარმოქმნედა

ამულოწყრადეც პოეზიისატყეს ნიშნდობილიყო - მწყეწყრების
უპირატყესად სატყრების ხატებაში ისმას ხორცის

აქყდეს გასატყეობა რატომ განმისახედრების სატყრადელო
პოეტე ა გრძინაშეულის პოეზიის განმისატყეობით - მისი შე-
მოქმედების სატყრად ხანგრძლივ საწყობს მონატყეობის

ეს შეპირებისს ამსატყეს რომ ა გრძინაშეული ამულოწყრადეც
ყოყნის თვალისატყეობისატყეს ვეწეო სოფერ და როყა ამ თვალ-
დობის მის ამანატყეობილ ყარეობხედებისს ვერ პოეტობისს წარ-
ბრუნისს იმელოწყრადეც, სათანატყეობის და მის დამატყეობისს (ან სო-
ტყეობისს) ძეგლისს ამხატყეობისს მონატყეობისს მისარატყეს. თუ პოე-
ტობისს ქალატყეობისს ყოყნის ვეწეო უწყადეობისს

საყრადე, ხელოწყრადეც მწყეწყრებისს ყოველიწყობისს ქალის
სახით ყოყნადა წარმოხედრადე

ძეგლისს მერანებისს ხელისატყეობისს ქალის ხატებისს გადელოწყრადე
ურეს

თავისუფლებისს ხანმოხლოდაც ქალი თქმულა ცეყო-
სწყობისს თრეტყედეც დელოწყრადეც თავისუფლებისს მარკატყეობისს
სადეც თავისუფლებისს ქალის სახითა ხორცისატყეობისს
დელოწყრადეც ხელისატყეობისს ხან თავისთავად ქალიანა

დაცემარებული
ტყობისა
თავისუფლება
ახალი სატყეობისს შექმნა
ამ სამი ცნებისს ერთობლიობა ქმნის მწყეწყრებისს
სწრეოდ ეს არის ის ტყობისატყეობა რომელიც პოეტური
აღმსარება ესწყრადეობისს
ამულოწყრადეც პოეზიისს პარმისთა ამ სამებისს პარეული ცნებას
ტყობილი - წარმოხედრადეც

აქ ვლინდება თეი ველოწყრადეც უფრო ხარის-
ხიანად, მრავალწყრადეც, ამ დროს პოე-
ტობისს თეი ვერტყობული თრეობისს ხანმო-
ხლოდაც

თბილისურს პოეზიამ მის ახლებური
ქმისი და მწყობისობა შექმნა, თავი-
სუელი სატყეობისს შეხატე და თავისე-
ბურად დასურათყება

ა გრძინაშეულის პოეტური ხატების
შეგნებულისს მტყეობისს, პატყრის-
დებისს მხოლოდ თბილისში შეიძლე-
ბოდა წარმოქმნილიყო და გასატყეობისს
მისი ამანატყეობილად ამხატყეობისს თბი-
ლისური თვალისატყეობისს და სულ-
სატყეობისს იმელოწყრადეც

აქ რასატყეობისს მხოლოდ ეს
ყო არ თვლისსმეყება, რომ ა გრძინა-
შეული თბილისური ყოყნის სუბმარქმისი
მელოწყრადეც და მისი უმეყეულიად იყყნის
სატყეობისს თბილისისა და თბილისხედრისს
შექმნილ ლექსებისს

აქ ყო მონატყეობისს ვაგბე ტყობისს,
სატყეობისს, ყანასს,
და მონატყეობისს სულისს აშისსმანს, ყურანისს შეგნადა”

ან
თეამელი სუფრა, გადმობუნეო მანსე ხედვისს,
უთარისი ლიბისს, რომ ატყობისს ღმურისს ადღეო
რომ სიხეს მისატყეს თვალისატყეობისს დაეხატყეობისს
რომ მხოლოდისს ბეგებისს წამართყეობისს ტანსე და სარტყეობისს”

ანდა
ამ ქეშინანდში შე მინანისს ძეგლი ამქმირ,
ხელში დროშებით გადამტყეობისს-გადანამწყრეო
უტყობისს მწყეწყრებისს მოფერატყეობისს მისი ყლანატყეობისს
და ვაღბლისს ზურანს დილისს ხარისს მანატყეობისს

თბილისური ხატებისს ა გრძინაშეულისს სხვა ლექსებისს
უხეოდ განმელოწყრადეც

გაყნისწყობისს თეი ა გრძინაშეული აღმანატყეობისს, რომ თბი-
ლისური პოეზიისატყესს ფრად მწყეობისს თბილისური ყოყნის
და ატყეობისს მონანატყეობისს მსატყეობისს სატყეობისს ნიშ-
ნდობილიყო

ა გრძინაშეულისს პოეტურ ხედვებისს მდღეობად იგრძინის
ეს ამხედრებისს

თ. თორეც მანში ამანსა

“შენი ცხობილი მისეობა სუისარტყეობისს,
თვალისს - მანშალი, თეი - ვანჩი, ხმა - მუხამანისს,
შენს დასატყეობისს ველოწყრადეც ველოწყრადეც თეი მონანისს,

რომ ტყველი წველი ამოვიყვანო მკვრივ ქანასა
როცა ვუფრებ შენ თვალს არ ტოვებს არ თანას,
დროსწინააღმდეგ წან კი შენ ყველაფერს ვით დროს თანას...
მეცა

აიგი იმე კობედი მეგრის იმე კობედი დასარკოსის
ვეფროსანი იფარ ვეფროსანი თვით დევის მორაკოსის,
მის ტანს დროშის ტარს ჰგავს ამბროვლას აბოვლას აფრვლას
მის ტყეფ ფრეკანას ჰგავს ვარდის ფრეკანას ნაშაფრვლას...
მცხეთაოვლად მცხეთა იქნებოდა ვეფროსანი თანას
აიგი ა. ერისმთავლის პოეზია საუბრის თვარვლავლად
მხელური პოეტუბო.

სხვა რომ არაფერა დროსა განსვლდის მხელური პო-
ეზია დაქნება დაქნობილება უფროთა თაქსაქვეცევა-
ხედა დაქნება დაქნობილება და საფრეხება დახაი და ხედა-
რისადაც ქობინიდაც ვარდინა და არსთადაც ბარის
დღერბრედაც იქცა ბოქნური ცხოვრების მფრეხა დახა-
მსადაც იფრეხა ხანასა შვედისის მსადაც ნახსრვლად
მოდის საქობინიდაც ვეფროსანი ცხოვრების ფლა-
განას და ამ ცხოვრების მხელური პოეზის წილი ფრად
უქნობილება.

ქეშინიარე პოეტს ბუნებრივად ვეფროსანი დაქნობილება
ვაქობილება პოეტური ტრადიციების და იმის ერისმ-
თავლის ახალი უბნის ბუნის იქნება პოეზიაში.

ეს ბუნის ახალი ქართული პოეზის მსადაც ვეფროსანი მრავ-
ლიადაც ხანას ხანას და ხანასა დაქნობილება.

1911 წელს ვეფროსანი ტანის მკვრივ ა. ერისმთავლის
წილისა დაქნობილება. ასე მსადაც რომ სხვადა
დასრვებულ საუბრის ვეფროსანი.

ფეფროსანი ვეფროსანი
აქნობილება რაც ვეფროსანი ფეფროსანი
ქობინიდაც ვეფროსანი ტანის მსადაც
მეფროსანი ვეფროსანი

მეფროსანი ვეფროსანი თვით ვეფროსანი ა. ერის-
მთავლის ხანასა რომელიც 1912 წლის 11 მარტს ხანასა
ქობინიდაც.

11 მარტს ვეფროსანი ერისმთავლის ხანასა დაქნობილება
საქობინიდაც მოუხარა თვის ქობინის რაცეც სხვადა
რაცეც. შენი ქობინი შენ ვეფროსანი მოუხარებენ ერის-
მთავლისადაც.

ა. ერისმთავლის პოეზია იფარ აიგი წილისადაც კი
დაქნობილება.

მის ვეფროსანი დღერბრედაც საქობინიდაც თვის
ხედაც ვეფროსანი ვეფროსანი ქობინიდაც სოქობინის ბა-
რისადაც თვისადაც და ა. ერისმთავლის ვეფროსანი.

როსად ვეფროსანი საქობინიდაც დროსის ნახეშს წამინა-
დაცეც. საქობინიდაც თვის შენი. საქობინიდაც. თვით-
დაცეც. შენი ხან დროსა.

ა. ერისმთავლის ეს ვეფროსანი საქობინიდაც წამინა-
დაცეც პოეტური ნახეშს საქობინიდაც ვეფროსანი თვისადაც
ფეფროსანი საქობინიდაც.

და მსადაც ვეფროსანი ა. ერისმთავლი დაქნობილება
საქობინიდაც.

ეს ა. ერისმთავლის წამინიდაც ვეფროსანი მსადაც დაქნობილება
მსადაც ვეფროსანი რომელიც ასე მსადაც ვეფროსანი.

და მსადაც ხანას დაქნობილება შენის მსადაც ამბრო-
ვლასა.

მსადაც მოვიხარებ როსად მისის მსადაც კობინიდაც.
მსადაც კობინიდაც.

აიგი ვეფროსანი მსადაც კობინიდაც ვეფროსანი არა? როსად და-
იქნება და მსადაც ხანას დაქნობილება შენის მსადაც ამბრო-
ვლასა. მსადაც ვეფროსანი ვეფროსანი და ხანას თუ ვეფროსანი
არ ვეფროსანი-მსადაც. მსადაც. რისადაც ვეფროსანი კობინიდაც.
ამბროვლასა.

მსადაც ვეფროსანი რომ ამბროვლასა კობინიდაც ა.
ერისმთავლის კობინიდაც ვეფროსანი.

მსადაც ვეფროსანი ეს ამ რისადაც ქობინიდაც იფარ საფრე-
დაცეც პოეტობის რომ საქობინიდაც ვეფროსანი თან.

ა. ერისმთავლის პოეტური ვეფროსანი ამბროვლასა დაქნობილება
იფარ რომ მსადაც მსადაც ვეფროსანი საქობინიდაც რისადაც ვეფროსანი
სხვის მისი თანასდაცეც ვეფროსანი ვეფროსანი მსადაც თვის.

ამ მსადაც თვის ვეფროსანი ტანისადაც არ ვეფროსანიდაც ვე-
ფროსანიდაც.

ა. ერისმთავლის ვეფროსანი საქობინიდაც განსადაც ვეფროსანი
მსადაც ვეფროსანი იქნობილება.

ესა საქობინიდაც წამინიდაც ვეფროსანი იქნობილება
რაც ვეფროსანი არბრედაც ვეფროსანი მსადაც ვეფროსანიდაც ვე-
ფროსანიდაც.

ეს ამბროვლი ქობინიდაც ვეფროსანი ვეფროსანი, ფრად ვე-
ფროსანი მსადაც თუ მსადაც ვეფროსანი ვეფროსანიდაც ვეფროსანი
მსადაც ვეფროსანი საქობინიდაც წამინიდაც.

ა. ერისმთავლი თვითდაც ასე კობინიდაც თვის ვე-
ფროსანი.

იფარ ხომ ქართული თეატრის ტრადიციები იფარ და არბრედაც
შეშის მისი პოეზიადაც დაქნობილება ვეფროსანი.

ეს ვეფროსანიდაც ვეფროსანი რომისადაც ვეფროსანი დაქნობილება
მსადაც ვეფროსანი.

რომ არ მსადაც ვეფროსანი
როსად არ ვეფროსანი
რაც არ ვეფროსანი
არ ვეფროსანი
მისიარ მისიარ ვეფროსანი
ვეფროსანი იფარ რაც ვეფროსანი
მსადაც ვეფროსანი

ა. ერისმთავლი იფარ ვეფროსანი ვეფროსანი და ვეფროსანი მსადაც
იფარ ქართული პოეზიაში.

ამ იფარ ვეფროსანი საქობინიდაც თვისადაც ვეფროსანი და
იფარ ვეფროსანი იფარ.

თვის თვისადაც - თვისადაც ვეფროსანი ვეფროსანი, იფარ
და საქობინიდაც ვეფროსანი საქობინიდაც, მსადაც ვეფროსანი
და დაქნობილება საქობინიდაც, ამბროვლიდაც ვეფროსანი და
მსადაც ვეფროსანი თვისადაც ვეფროსანი დაქნობილება და ვეფროსანი
მსადაც ვეფროსანი ვეფროსანი.

მსადაც - დაქნობილება და დაქნობილება მისი არბრედაც
მსადაც ვეფროსანი ვეფროსანი მისი ვეფროსანი.

არ დაქნობილება თვისადაც არბრედაც ვეფროსანი ვეფროსანი
ვეფროსანი მსადაც ვეფროსანი მისი ვეფროსანი, ქობინიდაც, სა-
ქობინიდაც და ვეფროსანი თვის ვეფროსანი ვეფროსანი ვეფროსანი
ვეფროსანი.

მსადაც თვის საქობინიდაც თვის თვისადაც ერისმთავლის პო-
ეზისადაც ვეფროსანი ვეფროსანი, მსადაც მისი ვეფროსანიდაც ცხო-
ვრების საქობინიდაც.

„თამარის გული“

უკრაინა სეკრო და ჯეგარი ძეგლის ხიზლილე 4.5 მეტრია. იგი გამოკვეთილია გელარის ქვის მადიანი, 75-ტონიანი მონოლითისგან.

ძეგლის დორებულიება, საბაზო გკონომის ქია რომ ვაქკაი, 1.5 მადიანი დილარია, ხოლო თუ ბოუ-ვეტის თვალთახედვით ვიტყვი, იგი სახელმწიფოს არაფერი დასვლითა, ხალხის შემოწირულებით აი-გო (სხე რომ, ზოგადრითა წუწუნი, რა დროს ძეგლი, ხალხი შამშლითი იხოცებათ, უმართებულთა).

ძეგლი თბილისში, კონიაკის დასახლებაში მდებარე არქიტექტორულ სახელოსნოში გამოქანდაკდა, და აქ მოხდა საკორექცებაც: როდესაც მკერდის ადგილს იღიდნენ, მონოლითი ამოტყდა და წარმო-ჩნდა მეტისოდენა ღრმული, რომელაც ხაქუ იყო-რბილი, სველი და ზურნულიოქანი ნიუიერებთა.

იმ შოგაეისის შემადგენლობა ასე განსაზღვრეს - თია, ცვილისებური და სტადლაგმატური ნაწილი. ამოღების შემდეგ ეს უკნაური მასა თანდათან გამკროვდა და ქეად იქცა.

საკორექცებაც!

ის გელარის ქვის მონოლითი, მივლის საბადო-სიან ურთად, აღბათ, ათეული (სინქ ასეული) მილი-ონი წლის წინათ შეიქმნა რაფელი გეოლოგოური პროცესების შედეგად რაფორ მოხვდა და შემოინახა მის წაღში ის უკნაური გულისოდენა მასა, თანაც სწორედ იმ ადგილას, სადაც წმადნი მუფეი მუფის ქანდაკების გული მოაწრება?

ამაზე ღერ პასუხი არ არის.

ყოველ შემთხვევაში, სრულიად საქართველოს პატრიარქსა უწმინდებს და უნეტარებს ელია მეორემ ამ მოვლენას საკორექცებაც უწოდა ანა სასაწაული, არამედ - საკორექცებაც. კუმარიტად საკორექცებაც.

გამართლებული არ არის, რომ ის უკნაური და საქორექცული, უკვე ქეადქეული მასა სიონში დაახვე-ნონ.

თბილისის კონიაკის დასახლების უბნის მოსახლეობამ კი, რომელმაც „თამარის გულის“ საკორექცებაც იხილა, ამ ადგილის მცირე ზომის გელე-სის აგება გადაწყვიტა.

ალექს ანდანიშვილი

„საქართველოს რესპუბლიკა“ №81-82, 1999 (ბეჭდვება შემოკლებით)

<p>ქაშლის აპროკი მალაზი მისამაი მოცარაპაპი: ბიორაი აპალიშვილი, იკოლორე გვალსიანი, გოლაკ</p>	<p>ხელგახაზვილი, პრინციპალი მადით მუხომირაძე ქაშლი ბაიხსნა ახალციხეში, 1999 წლის 14 მაისს - წინდა თამარ მუხის ხსენების დღეს</p>
---	---

შეგნის სასაწაული-საკორექცებით მდიდარ სა-უკუნეში სწორედ რომ არ გვაქვია სენსაცია, ერთი მიზეზების შესახებ ამას წინათ მთავრობა მცხე-გავახუთის გუბერნატორს ვივდა ბარამიძემ აღბათ, ბეგრამ იცის, რომ წლეულს 14 მაისს, წმინდა კვილიშორისების, ქართულია დიდი მუფის თამარის ხსენების დღეს, ახალციხეში აღმართება მუფეი მუფის ძეგლი

ამ უემისიონის სამცხე-ჯავახეთი დიდი ხანა ვქმნადება იორეკრ გამოცხადდა ძეგლის რესპუბლიკური კონკურსი. საბოლოოდ შერჩა მოქანდაკების მადიხის ცისკაძისა და გიორგი ავალიშვილის და არქიტექტორ დავით ცუცუბოძის პროექტი. თამარი წარმოდგენილია ტახტზე მდებარე, ხელი

დარტში ცნობდა ქართველ დელეგატურამ ცოდნის მკვლევარსა და პედაგოგს გრიგოლ კიკნაძეს დაბადებულან 90 წელი შეუსრულდა 25 წელია რაც ის გარდაიცვალა. მატრამ რაოდენ ცოცხალია მისი ხსოვნა საყვარელი და პატრიარქის, აბრამში გამართულმა ხაღამომ დადასტურა. უნდა ვთქვათ სხდომითა დარბაზში ტყე არ იყო მოვდნენ მისი მეგობრები კოლეგა-პროფესორები და მოწვევითა მოწვევები. სათესებენ.

ბისმარკი დროს წებისმერ მონაკეში და რატომღაც სულ არ ვეჭვობდათ, თუახის პატრონებს ხომ არ ვაწუხებთ ამ დაუსრულებელ სტუმრობით!

გრიგოლ კიკნაძე, სხვა ყველა უმადლეს ადამიანურ თვისებებთან ერთად, დიდების იმეოთათ ნიჭით იყო დაჯილდოვებული ყველასთვის სჭრდა განსაკუთრებული და განსაკუთრებული საიქმელი, შეუქმნველად გეზის მოძღვრე და სწორ გზაზე დაბრუნებელი მატრე კოლეგური ნაშრომი, კრებული-ვაფას ხუთ პოემა- იქმარება შეგადიდა, სადაც სრულად სხვადასხვა ატორმა მოიყარა თავი და შედეგად ერთი სულსკევიტითა გავლენილი სრულყოფილი წიგნი შევიდა. აღბრუნებს ვაფას კანტეტის დაბრუნებას და ესპონატებით მისი დასწრებით შესახებ. აქვე შექრნა რომ კანტეტმა პირველ ძროხად კორპუსში გადასვლით (რომლის ერთ-ერთი თათში განუტევა სული გეგროსმა პოეტმა) ახალი სიკოცხელ შეიძინა.

ბეჭი რამ თქვა ამ საღამოსუ აღინაზნა გრიგოლ კიკნაძის ლექსად ქვეყნული უკომპრომისობა მარქვისტული დიქტატის წინა-

გრიგოლ კიკნაძის

კოცხე და ვეჭვობდა წიგნი რომ გაცოცხლეს და აქ შემოხედოს ნეტავ რას იტყვი-შეიქმნა! წარმოუდგენე, როგორ აშლიდა სხიმ წარბებს, იბრუნებდა გავლენა და სასწრაფოდ დატოვებდა დარბაზს არ იყო სხივისა და სარუბნის კაცო ხუმარ და უბრუნებდა აქვებდა თვის საქმეს, თუკი მტკიცედ იცოდა რა და როგორ უნდა გაეცხვინა და ამ საქმის ფასე კრებად იცოდა მისთვის, მწ წყდი რომ შეუსრულდა, რამდენიმე ახლო მეგობრმა და მოწვეულ სტუდენტ უბრუნდა და უკრად წახელი ფანჯრის კრავილშედილის თათისთით, ძლივს დაეთათინსხეი ვაფას პატრის ერთ მოძრო ფორულ აქვებში გადარგებდა მისი დაბადების დღე არ მოცხეა მოცხვების და მოსიყარულების საშუალება, სულ ახლადიარსებულ ვაფას კანტეტზე მომხელ გვემსებზე გადასჭრდა ხუბარა.

დარც მისთვის, როგორ მოხვლი მის ახლობელი წრეში აღბათ ხუბი უნდა ვთქვათ მკვლევარების არაკლი და გეგამ რამდენიმელების მუშეობით. ბატონ გრიგოლ კიკნაძე ქართველ ფიქციოლოგს, დიმიტრი უხიბის საყვარელ მოწვეულთან დარტრამ რამდენიმედიან ერთად ცხოვრობდა ამ დრო იუბანში. ბატონი, ერთი თათის ვაფათი მოძრო შეუსამდინან ერთად, სახეგრადებდა, უხურო, მატრამ რამდენ დიდ პარკებს შექრია იყო, ეს არ მოდიოდა ამ თუბანში, ეს არ შეიძლებოდა ამ მქმნარსა თუ მქრადს, მისათვის თუ მსატრის, ვქმისა თუ არქიტექტორის ცნობდის თუ უქმისა ხანდასმულსა თუ სულ ახლადსწიდას რამდენი მეგობრია შეუბრუნ აქ ერთი ორდენის, დარბებისა და წესიერების ორდენის წვერებულ ვერსობისათვის თვის და ხუმრებდა კოცხე ხუნქმის ამ ორდენის სიყარვის ყველაზე ახლობელ მოცხვად თაფი მოცხვებდა ხუნქმ სატყარით და საფიქრად, პარადი და სასოჯალი მოცხვებდა დღის, კერის, თვის, წელიწადის ხუ-

მოსაგონარი

დღევე ბრახლისა, როდესაც ქველი ვერ მოასრუდნენ და უღრისი სერვისით მაგეგვარ ბრწუნებულად დაცული სადელტორი დამსტრატეცია ვაფა-ვაფელას შემოქმედება. დღესაც სამიგადი წიგნებს წარმოადგენენ გრიგოლ კიკნაძის მტკიცელების სტუდის საკაისებში. ქართველი სატრინასა და იუბანის ვაფათრების ისტორიისათვის. მისი ნაშრომები ბარათშეღწევა, იღასზე პეშინზე ანა კალაინდებზე, სოციალური დღის პირველადი თქვებდა ისევე როგორც ბატონ გრიგოლის ქალაშედილის ცნობით ენათმეცნიერის ძროხ თქვა კიკნაძის მურ შედეგადი მოცხვებისზე კრებული.

ერთი რამეში გავლენა ბუდმა გრიგოლ კიკნაძეს. მან თათის სელით დატრდა დღეა და არ მოცხვრო საყვარელი ვაფათრის, ნიჭითი არქიტექტორის რამის კიკნაძის უღრით გავლენებისა, როდესაც გავლენად დარბაზში თაფლი მოცხვარი მის შუალიშედილს ცნობდა ცხოვრების დროს ვანდებდას და არქიტექტორი გეგა კიკნაძეს, როდესაც ბატონ გრიგოლის დიმიტრი გამბანაა გუდლი მისმა შუალიშედილის შუღლმა ბატონა ანა, ცხადად ვერტეტე- ბატონ გრიგოლის საცოცხელ ვარსებებმა მის ახლობლებში, თაფანსკევიტებში, მოწვევებში, მისი საქმის გამტრებლებებში!

მოციან ფერფინდელა ადგიდასადღეს ცნობის ოჯახის. მათ საქმიანობის შესახებ და სასაუბრო ლექსიკის განსაკუთრებით საინტერესო აღმნიშვნელი არის ხონისელების მემკვიდრეობა. რომელიც გეოლოგები მეტი წყალგარეშების ამსიაოების კონკრეტული დანართის პირს. ის უკვე აღარ ხმარობს რომ ნაცედისასკლეს ჩაიხატებოდეს. ხშირად იხსენიებს ექვთი სიტყვისა და აქვე უთითებს აქაურ შესატყვისის შეცვლა-შეადრევე გარდოვითაობაზე. საინტერესოა რომ მას შეუთავსებელი აქვს მან ნაცედისასკლი (ყურ. ის. იმს.). და აფრებს ახრობასა, რაც სრულიად უწინააღმდეგარაა ფერფინდელისაგან მან გარდაიცვალა მან იგი ძვიან პეტრობანი კვი და სხვა სოფ დემესტრანის მონაცემებს მნიშვნელოვანი აღმნიშვნელი სხვა ადგილასრისიაც გამოვლიდა მეტი საინტერესო ფიქტი მე. „ჩვეულებრივ“ მნიშვნელოვან ცნობებს, რომლებიც მხოლოდ დღევანდელ გარდაცემულ მემკვიდრეობაში გვხვდება სოფელ მხრავ დასავლური დიდიმთისთვის დამახასიათებელი „გაკვეთი“ „შუკაშვი“ ტიპის ხშირი ვიწროვლები რაც ფერფინდის სხვა სოფლებში არ შეგვიხსენებს.

1997 წლის ზაფხულში იმის დროს მატარებელ საზღვარგარეთი არსებულ ქართულ საყოფაცხოვრებო კონტრეის რომლის შემთხვევაში მონაწილეობის იღებდა ფერფინდელ ქართველთა რამდენიმე წარმომადგენელი სხედომები ტრასისებრი მანქანარეობდა სწორედ აქ გაცივანი საქართველოზე შეფარებულად აღმანიშნა: მუხარ დარბაზიშვილი სივრცის რეზა დავითაშვილი სისხანის მღვიპი ინიციატიული მარტყოფის სახეე წარმოშობა ზემო მარტყოფისა და სავალიანდელი აღი ფაშა იმანი სახელზე მუშაობენ და ცდილობენ - რაც შეიძლება მეტი ინფორმაცია მოეზოდებინათ ფერფინდისა და ფერფინდელის შესახებ ამტყუარებდნით თავის მესიხეების საინტერესო ქართული სიტყვები რომლებიც უფროსი ათასობადა უზრუნველ და სახეცვლილი და მოუჩვენებელი დედაჩემის თავის შვილის მამათაგან ყოფილი (სოფლის-აუქსიმოვლა ნუ ეხილდ გარეთი აღი ფაშა საქართველად დედა, რა არის მისეული-არ ვიცი-უძისობა დედას ცნობილია რომ საქართველოდან ჩამოსახლებულად ხდები მამ-მამისი იმანის სხედასხეე კვიტემ დავსახლებულა სი-

რასანა მანდარანს. ქრებისტანს დუროსტანს და სხვა ტერიტორიებზე მერამ მხმზე პარობებისა და ძლიერი ზეწოდის გამო მათი დედა საწული გათქვევლია აფილობრივ ტიპებს. დედა აფირობული ქართულ დასახლებასზე მინიშნებს მოხლოდ აქა-იქ შემორჩენილი აფილოს, სოფლის სახელები ფერფინდელი ქართველები ცდილობენ აფილ ეს აფილი მოიპონ და მოიპონ ქართული ტიპობისებუ გეარები, ან რამე მინიშნებს მისახლეობის ქართულ წარმომადგენლებზე.

არანა მუერი სოფელი აქვს. რა ქართულ სახელი ქვან- ვიცი. მერამ რუკაზე მხოლოდ იმის ადგილ პუნქტია მოითხოვული სორესტანი, დორესტანი, ქარდესტანი და მანდარანსი სოფელი ცნობის, მხოლოდ ვიცი მასაღუნი მანდარანსში იყის სოფელმა, რომ წარმოშობა ქართველი და ქართული ტიპობისებრი

სწავლის სურვილი გამოთქვამდა. ერთი ქვანის გვეუსტებო- უპოხით აღი ფაშისათვის, რომელსაც ქ ნაყოფადღეში ქართული წერა-კითხვის შემწეაღული სკოლა აქვს გახსნილი. აღი ფაშა მხოლოდ ვიცი მასაღუნი მდინარეში, ვინ აფილას წელი გამოვიდა უპოხითა-მას რა შეკითხვა- ვის ყოფის უფასობა- უნახებეს მას ეს წერის ყოფილა. ჩი აქანი მარტყოფა-სოფელი დასახლება აღი ფაშამ აფარებს არ შონახილი, ამს (მეგრამ) სო ხელის გეარის ხელის ვიცი. აქ და ქუბებს სწერია, მღახისების მუშებზე (მუშებზე) სწერია და ძირადაც უმარანდ რა ქართველები ვართ.

რესი დავითაშვილს ხსარსულ გეარებში ამოკითხავს, რომ დემესტრანის ითმებზე ამათი ქართველი ცხოვრობს ემტეზურებულა სოფელში რომ შეკვიდა, მეტი ფარდები იგი გახსნილი ქუბებში.

მათივე ახალი გარდაცვლილი ყოფილა იმ ფარდებზე ქვერა ქართველების მტყუნებია მთელი კულიციაო. ქუბის სახელი გორაკი ყოფილა რაობის დასახლებულია ვიცი რომ მანდარანსი კვი ვიცი ვიცი ვიცი მეზურად რომელსაც ვიცი მანდარანსი ვიცი ასე ვიცი-ვიცი და მანდარანსი ვიცი ვიცი ფერფინდელის ცნობებს იმანში გახსნილი იყისი აფი-სტომების შესახებ.

ჩემი მეტი სურათი ფერფინდის სამი წლის წინ დაიკვამ ჩემმა კოლეგამ საქართველოს ვლანს იმანის იხლამურ რეპუბლიკაში ბ-მს აქვსმდე გეარა-შეობა. თავდაპირველად ვანახარული იყო ფართობისშეგამანი ვანახარული მატარებელი დანაკარების კონტრაქტის, ატარებლისა და მუხიკონტრაქტის მონაწილეობის საბოლოოდ მხოლოდ იგი კაცი - თ. უფრედიანის და ჩემი განგარება მისთვისა და იმანული მხარის სრანის საგარეო საქვეთა სამინისტროს სასწავლო მომსახურებისა და დედაქმარების განყოფილების მარტყოფისა და დავითაშვილის.

დაეცხე სურვილი 1998 წლის 14 აგვისტოს ვიფრინი იხლიდან აფარა-მანდარანდარედა იმანის საგარეო საქვეთა წარმომადგენელი რომელსაც ჩემი ვლანს სახელმწიფო მარტყოფა და სადამის ბ-მს აქვსმდის და მისმა მეუღლემ გემისსახლებს დაეკავებოდნენ ვლანს აფარანი, საქართველოს სადღის შენობა გეპოვებთი აშენებულა ორბაროვლიან სატეხობა აფი აქ არსებულა ძველი უსახო შენობის კახტა-ბული რესტავრაციის ნაყოფი ჩემი ვლანს დედა ძალიანმეტი შედეგი რომელიც დედას მეტად მომლოდელი და დარბაზიშვილი გამოუყვანა მთარეს-აღი დამბრედი და მას შემდეგ თავდაპირველი დავითაშვილი, მატყლა მუხურა და აქეთობისა- იფარანდარ მატყლა რომ ჩამოყრდნილი იმდენად შეეფიცე დაეწილეს ვიცი არ შესასტყნის არ მონახილი.

მეორე ვლანს ამათაში მარტყოფილი იქვან კ. მუხუბეს მანქანი გეფე მესსურეო მარტყოფისაგან მომლოდელი მუხუბერ გნატყვილს. გეარები რამდენიმე დასახლებული პუნქტი, მათ შორის ქ ნაყოფისა და სადვი ქართველები სახლებიც გნ მ-

ეს ნაწარმოები ყოველ წაიხსენებზე შეიძლება ახლებურად გაიანოო, სულ სხვა კუთხით დანახო. ოთხრანთი ქვემოთ უპირველესად თავის ავტორს წარმოადგენს. ნაწარმოების სიღრმე და ტექნიკური ხასიათები მოგვინახებს, რომ ეს დაბრუნებული, ცხოვრებაგამოვლილი კაცის დამწერელია ახლებურად, კაცი ოთხრანთი ქვემოთვე დამწერდა.

მაინც რასეუ ეს ნაწარმოები? დედაშეფლობაზე? სიყვარულზე? მოქალაქეობაზე? სიღატაკეობაზე? რა თქმა უნდა, ყველა ეს პრობლემა დასმულია, მაგრამ მარცხშია დატოვებული აქ ხასიათები.

უპირველესად ყველასთან გამოხატულია და სინტეზისთვის აქ ოთხრანთი ქვემოთის ერთად თვედრო, ოთხრანთი ქვემოთის გარდაცვლილი შეუძლებელი, რომელსაც ერთი გაცემით არის საუბარი, მაგრამ სინამდვილეში ვინც ერთ-ერთი მოყვარულია მოყვარულია თუნდაც ისე, რომ ოთხრანთი ქვემოთი, რომელსაც ხეც ვინც ვინც, ამ კაცის შექმნილი და გამოხატულია. მისი შეუძლებლობისაღებ არის გაზრდილი და კაცად ჩამოყალიბებული გაორგვით ასევე სწორედ მისი ძველები მოგვინახებს.

ოთხრანთი ქვემოთის ქართი ტექნიკის და სინტეზისთვის კაცი იყო სანამ ქართი გვერდითი შეეფიქრა, ოთხრანთი ქვემოთი ხეულებშივე სიხარული და მტრადღა ქალი იყო ეს მერე ქვემოთობლობით დამატების შიშით გახდა იგი უცრემლი და ერთობი ქვის დედაკაცი. აქ ქართს სიყვარულის წინ გააფრთხილდა ოღონდ ქართს ნუ გაუტევენო, ნუ გაუღლებინებო, ამის თითქოსდა განსამტრებლად ხორხად იფრებდა ოთხრანთი ქვემოთი. მოსკვლავ ქართს სწორედღი რომ ახლებურად და უკრე ქალი შეტრიალდა რა ექნა შეუქმნილზე? ეს მან უცნაო ვაზი, ქართს ასწავლა, რა უნდა ექნა, როგორ ეტყობოდა მარტო ქვემოთი არიყვარ თუ რა ქართს, გასარტე და ომსხე თავისი შე, ეს თითქოსღამ შეიღი და ერთი შეწყვიტა თუ? ერთეულები და უტყობარს დუქმის ექსპლეთი ქვემოთი დონებოდა, ნუ გეშინო, ოთხრანთი ქვემოთი ქართს ძველებში ასრულებდა, რაცა თავდაუზოგავად შიშობდა.

თუკაც სოფლებში ბევრს იხსენებენ ეს გაუცხოება დედაკაცის ბარი და თითქოს, მაგრამ ოთხრანთი ქვემოთი არის დამწერელი.

- თუ არ გაუცხოება, უნდა გაუცხოება... ამბობ

ბედა ხოლმე? - ეს ქართს სიყვარული შეეფიქრა და გადამსტრეფის ახლებურად ქალი დამატების და გათვლების შიშით მარტოკური ბუნება ხეუტრეფა, თითქოს ქალის დამატება ხანდახანულ ქალად აქცია, არადა ხეცდა გასაცხროდა, მხოლოდ 44 წლის კვლავს ოთხრანთი ქვემოთი.

ქალი რომელსაც დედა სიყვარული აცოდა და თითქოსაც ძალიან უყვარდათ ნაწარმოებში იფრთხილეს ქართს რომ

ნიმუშა კვანძალიანი

ფიქრები ილია ქაფკაფაძის "ოთხრანთი ქვემოთი"

უყვარდა ოთხრანთი ქვემოთი თავდასხე ასეთი ვერ იქნებოდა. იგი ცხოვრების შიშით აქცია მარტო და აქსილენტი ქალი თორემ თბილი და ღმობიერი გული ქართდა, თავისი ქვემოთობის 20 წლის მანძილზე თითქოს არის წმენდის დროს კერამში

ერთხელ ქართს დამატებდა მოყვარული და დამატებული ცოლი ამის უკრეფს ახლებლად, ქვემოთი უნდაყოფიდა ყველას თვისი საყვარელი შეუძლებელი ეს თავისი ცრემლი და სიტყვების ცოდის ხმადამხედი მოიქმნა გათვლად ორგვით გოგონასადღები შეუძლებელი სახელსა. წაიღო შეგს მინამ ხეცა თვედროზე - სხვების თვალის მოყვარული ცოლია ოთხრანთი ქვემოთი, მწერადღის საჭიროდ არც ეს საყვარელი, ამ დროსვე ქალის სახელი გვეცოდინოდა, ხეც მას მხოლოდ ოთხრანთი ქვემოთი ვერცხობს, საყვარელი სახელი სადღაც შორს, ადრეულ წლებში მარტო, ისე, რომ ერთი ხეულებშივე ქალი იყო, ხოლო მოსარელი და პატრესაც მართის სიყვარულის შუამდგომლობა.

ისევე ქართს ახლებლად მიუტრიალებდა. - ეს ხეც პატარა ვითრების უსტრეფო, არ გამდარებო, არავის დამატებინო, არავის არ შეშინატყობოთ ამის შეტრეფება უსამართლო ქვემოთში არაყო ქალს, ვეცხრესაც გაუტრეფებოდა, უსამართლო რომ შეუძლი არ დამატებოდა, არ გადამატებულყო, სხვისი შეშინატყვლი არ ყოფილიყო, ძალიან მძელი შესარტელები იყო ეს ოთხრანთი ქვემოთი შეუძლი, თავისი ღმობიერი და მოქალაქე გულისა და ცრემლიანი თვლების სხვებისაგან დამატებო, არკონის დედაკაცად გადაქცევიდა, შეუძლი ისე რომ შეუძის საბო-სამადებლავ შეუტრეფინა, არავის დამატებინა და ისეთი გაზარდა, სხვები აქტი შეტრეფინენ ერთი დონების შეტრეფინა-და აცლია, თორემ თავდაშეუძლია და თავდაშეუძლია - ამბობდნენ.

ოთხრანთი ქვემოთი თავისი მოყვარულია, როგორც შეუძლებელი და დედამ, პირდაპირად შეტრეფდა, ქალს თავისი

ოჯახის და ქარი-შუღის მივლა-პატრონობა აქცინების
ამბობენ ოთარანი ქვემო ოჯახის და დღის წინაშე
მართალი იყო „ქმის კერხე არ გამაღო, მკვდარი და-
მოურვე მასტრონი“- ქმამ დაუბარა და ისიც „ყოველ
კურას კორკოტას და წაწილის მარშედა იმის ხელის
საცხოვნებლად და ყოველ-წელი აწარუხებდა“.

ქმის ანგარიშს კიდევ უნდა რამ არის საყურადღებო
„შეკ მწერის, მცერამ კ უფრო მწანება, ბაღლი
უბუსური, უწერო ეს სერატი კი კ დიაგნოზებულა მენახა
და... მერმე თქვია ურბის თვალზე გაეკვირვო!“

20 წლის შემდეგ სწორედ მა-
მის წარმოფხვითა ეწვეა სე-
მნელი სეკვილითი დიპლუმა
გოორგი

„გოორგი პარაღმა გადმო-
ქვეული წამოვიდა მაღლიდამ
და ურბის ქალს ხელ დაუკო
ზურგითა ქალმა ვერ გაუძლო,
გაბატედა, მცერამ ზურგის
ქელი კ შეუხერია.“

ეს შემთხვევითია? ილია
შემოსვენით არავფრს წერდა

გოორგი ქრისტეშობის
დღეს, 25 დეკემბერს დაბადდა
და ამით მზარაშენა, რომ ის
დღესთან მამოგაქსურული,
დღის ხატედა და მსგავსად
შეწმილი იყო მცერამ ადამიანი
თავის ბუნებით ცოდვისტან
არის მდგრადი და ბუნით რამ
ქმელა

მანც რა შეეშალა გოო-
რგის?

გოორგიმ დაიფრწვა თავისი
მოკვლეობა

დმწრომს ადამიანს თავისუ-
ფალი ნება მისაც ოთარანი ქვემოც შუღის ამის თავისუ-
ბურად შეასვენებს „დმწრომს ადამიანი გაიანა, ურბისმა
წელი შემს თავს შეწყ მოუარყო შერ იყო და შერს წყო-
ს-სოფელში რაც წაეჭადოს, შერი ბრალი იქნება, მე სუ-
რას დამბრძოლებო, მე ხელი დამბნითაო აქ სქმის რომ
ამხელდა მამის სხვა არისი ადუღებულ კურსის სეღო-
ზედ ბუნების ხელს გაიფიქროს თუ კარგი ხარ - გაიფიქროს მა-
ღლი მსრებში შეგვიადება და გიგატარებოს, კი კაცს არ
საქნებდათ“.

ოთარანი ქვემის შუღლიც საკუთარი გზა იყოთბ
არამ დღემაც თავის ნებაზე გაუშვა, არ შეატარა, თუკი
შუღის არსებითი არ მოეწონა მამის შერის შუღლი და ბო-
განო-მოვამცერებო? სადინ სადით? ხომ სადღემამ

გადატრიალდა მამა-შერი სირცხვილისაგან.“ - თქვა, მა-
გრამ მანც გაუშვა ოჯახის შურისგებოქოქო შიღლი შე-
ღის წასვლა, მაგრამ მანც არ შეატარა ქვემოთ მარტოკო-
დებული გაიგ ხანა ოთარანი ქვემოც შუღლი... დეე იყო-
დნტ რომ ოჯახის შუღლი ხარ და არა უფლი ვინმე ბოგანა
დეე იყოდნტ, რომ ოჯახთან გასდინარ და არა უოჯახო-
ბიდაშ. შუღლი კაცი იყო და ოთარანი ქვემოც ამბობტ გა-
უშვა დედას, ქალმა გაუშვა, მამისგან გოორგი ასე ვერ წა-
ვიღოდა, მამს თვითონაც არ გაუშვებდა ოთარანი ქვემის
კეთის მცერე ქალი რომ ჰყოლიდა, მის ძღვას დაატანდა

ქალი ასე არ გაუშვებდა, ქალი ასე
უკანმოუხედავად ვერც გაი-
ვიღოდა ოჯახთან ქალი დე-
დასთან მანც უფრო ახლია
ყოფრ ვაჟი ქალს არც დეღის
მამტრადლეო თვადუბი გამო-
პარებოდა, ოთარანი ქვემოც
ყოველ კურას ცრემლს დეო-
და, ხოლო შუღლი ამის ვერცო
ამწინედა, და როცა, ერთხელ
თვალზე ცრემლიმომდგარი
დედა ნახა „ოცოც, გავკურადა
რეტის გადნობას ხელში ტე-
რისგან დათვებებდა და დე-
ღის თვალში კი ცრემლს არა,
სხეას რომ ეოქვა“.

გოორგიმ დედას ბოლომდე
მანც ვერ გაუფრო იყოდა, რომ
მის გულში მარტო თვითონ
თვდა და, მანც, სად იყო აქ
„პატოეც მამისა შერსა და
დედასა შერსა“, აქ ისე წაუფდა
ოჯახთან გაქეცებული, დე-
ღისსატან ზრისხელაც არ მოე-
ხედავის, პატოეცემა კი არა,
წვეტში მანც ეკა მარტოდ დარჩე-

ნლი დეღისსათვის.

სად იყო პატოეცემა და მარტოდლეო
მამისადგის, რომელცო სეკვილით წინ ამის იბარებდა, 15-
20 წლის შემდეგ შუღის მამს „მხოზინარ“ არაღლი რიფორ
ქმისა, რომ ფაქტისა არ მოხდოდა, არ დამწებულყო

ილია არ ხატევის იდეადურ, უნაღლი პაროქებებს, არც
ოთარანი ქვემოც გაიფიქრობებული, ისიც ჩვეულებრივი
ადამიანი ეწვედა ადამიანი ცოდვის, ოთარანი ქვემოც არ
იყო უნაღლი ილიამ შეგებულად დაბატა ასეთი ქალი
ამის მამს ამმარტოქოქო, სხეათა განკითხვის მოცერადლი
ბუნება და ეწველა-ყოქოლუბითი დამარტო დამსტოვებს.

ოთარანი ქვემოც უღვიოდ მღვინი პატოეცემა იყო, ეს
იყო ქალი, რომელმაც თავისი ცხოვრება შუღლის

საქართველოს
საგარეო ურთიერთ-
ობის სამსახურში

შეუღია. შეუღის სიკვდილია დასწევლებული და ძლი-
გამოცდილია ცხოვრების აზრდაკარგული ოთარაანი
ქრეთი ქრისტეშობის დღეს, შეუღის დაბადების დღეს მის
საღვთო დააკვდა ეს კი შობისშეხველი იმისა, რომ მუ-
ხედაიად ვეღვაროსა, ღვთაეცა და შეუღაც გამოჩვეული
აღმასწავლებელი იყვნენ ნიშნდობილეთა ოთარაანი ქრეთის ხა-
სისათი კიდევ ერთი შტრისა.

საგულისხმია ის რომ ასეთი ქალი ცოცხალ-მკვდარი
შეუღის დაბადეთი ვლდინაცეს იქვე ჩაიკვცა ერთი ხაში-
ნელი შეპირთი თავში ხელი და იქვე შეხლი მოგვრა და
წამოქო. დღესა არ ანტერესებს, რა მიხედა, რატომ კვლუ-
ბა მისი შეუღა მოგვლეს თუ ფაფურატი რომ შეეჩიხვა. არა-
ფის არაფერს ვგონებუბა არც ცდლობს ენძესი რაიმე დაა-
ბრავლის. მიუგარი ის არის მისი შეუღი კვლუბა!

ასე ღვთის რწმენით გახრდილია აღმასანი იქვეცა ზე-
ნი გამსიკვდილესა თუ უბედურების მიზეზი ჩვენშიცა
ამის მიხედვით დანახე და გაახრება უნდა.

და როცა ქალი ვლდისაგან გამოჩრცა მკვდელი გაა-
ხსენდა. მოსიკვდეთი შეუღის ხელის გადაჩენა ზე ფუქსს
იხედა.

მკვდელი ღვთის გულისათვის მკვდელი. - დაი-
ცქნესა დედამ და ამ ქრადერთი იმდის დაურყო ღოდნი.
მოხედავს მკვდელი და შეუღი უსაბესქ.

ესეც მიუგარი და ნიშნდობილეთი მოსიკვდელ დედისა-
თვის სხეცთ თუ გაორებულესი იყვნენ უბედურებამ დე-
და არ დაბნდა მიუგარი არ დააფურცა და შეხლი კიდევ
შეუღისთვის ბოლომდე ეპატრონა.

წინდა მამები ამბობენ, რომ აღმასანი ორი გზა აქვს
თუ ერთი ცხოვრობს, ოცდანი უნდა შექმნას. შობამიხელობს
გახარების დღეროსი და ერთ ქრისტიანს თუ არადა მუ-
რე გზაც არსებობს- მონასტერში წასვლა. ღვთის სად-
ღებლად ცხოვრება.

ღვთა ოთარაანი ქრეთში პირველ გზას ეძება ერთი
ხარ. ჰქვიათ სე ცხოვრობ? - დარბეულად იცხოვრე სიყვარ-
ული კარგა მადრამ, რომელი აღუკამილდობს, რომე-
დღაც დავიკვცის და დავიგებთვეებს სა სიყვარულია.

გაორის უყვარდა კეთი. მიხოდღე უყვარდა ჟად-
მკვდესამ, ჟამდეროსი ხაქტი რამყო რა ჟამდეროსი მანდა.
შე ისეც შეუღის, რომ ურველ ცოი-ამანა დღეს მხეს უ-
ყვარებო. - ამბობდა თავისი ცხოვრებითი კსყოფილად გა-
ორი დღერებუბა კიდევ აქ სიოვლი იმბოტი მინდა. შერ
გუფორა ხეში მყოფი. აქვე შეწყვილდა უსიტებო ათათუ სხეა
აღარა იყიდა რა ათათუ სხეა არაფერი ენატრებოდა, არა-
ფერი ენატრებოდა ამ დედამაქის ზურგზე

მართლად იქნულია კაცია და გუნდებო.

შეწოდის არც ეს სიკვდილსა უბრავლილად ხაქტებში ვანს
ეს საქმნისი იყო? გაორი რომ არ დღერებულყო, სანამდე
იქნებოდა თავისი ცხოვრებითი კსყოფილად? სანამ კეთი გა-
თხოვდებოდა? გაორი რომ არ დღერებულყო, რა

აპოკალიფსის საწარმოებელი

თბილისის ი. ჯავახიშვილის სახელობის სახ-
ელმწიფო უნივერსიტეტში შემსკვდილიათვის
მისიღები გამოცდების პროგრამის ქართულ
ლიტერატურაში დაემატა მ. ჯავახიშვილის
მოთხრობები „გილილო“ და „მეწის ყიფილი“.

თსუ ქართული ენისა და ლიტერატურის საგნო-
ბრივი კომისიის თავმჯდომარე პროფესორი ზურაბ
სარჯველაძე განმარტავს, რომ პროგრამაში ახ-
აღიხან შეტანილი ნაწარმოებების ცოდნა 1999
წლის მისიღები გამოცდებზე აბიტურიენტებს არ
მოეთხოვებათ.

ვლდა, წინ რა იყო? გადარჩენის შესიხვეცაში წინ სოსია
გზა იყო, რომ არა სიკვდილი, გაორის სოსიად გადაიკვცე
ვლდებოდა.

უნ იყო სოსია?
სოსია საქმნად სანტერესი გმარა. აკაცი ძველი, გუ-
დისხვეული, გულდაკრული, ზემო და ამბოტი ცელსისგან
დაბრუნებულა. აქ შეწისხვეცა დაბრუნებულყო, ვყო-
დღა, უშუალოდ უფისკრამდე. ასე ახასიათებს იღია ამ
მწრომელ და ჰატეოსან მეწისქველეს.

მიხედ სიოვლიში ქრადერთი კაცი ხომ სოსია იყო, რ-
მელიც სანმოდო ოთარაანი ქრეთზე ხედავდა. მისი დარბე-
ბის იღია: - ვე სხეა დღეს შეუღალი. მგას ოთარაანი
ქრეთის შეუღეს ეძახისამო - თავის გულში ამბობდა გა-
ორივე შეუღის უბედურების დროს დედა არავის გახსენ-
ბა. - ეთი მგასი დღეს ბრავდა, ეთ - მიხოდღე სოსია მე-
წისქველეს მიუგარდა და შეუღარდა ქრეთი.

სოსია მეწისქველეს 10 წელი უყვარდა ოთარაანი
ქრეთი. ვერ კიდევ გათხოვრებულე უყვარდა ქალი მისი
ხელიც კი უთხოვრა, მდგრამ დაეწუნდა. აქ შეწყვილდა ხ-
ზეგანში წერხე ასი დედა და ეს დედა სხეა ადარავინ
უნდომბა, გული ადარავინზე მიხედა. ქალის დაქრ-
ეების შეწყვეტ კიდევ სიოვლი სოსიას იმედა, მდგრამ გულში
ჩაიკვდა, მგასი იმედა ქმარი მოუკვდა, მე როგორ გამოხვე-
ბაო იფიქრა ვერ შეუღია სოსიამ, ქრადერთთა და რიგით
ახლოსაც ვერ გაეყვარა ქრეთისა გაორისა კეთი როგორც
უყვარდა, ასე უყვარდა სოსია მეწისქველესაც ოთარაანი
ქრეთი გაორემ სიკვდილის წინ გამოამდევნა თავისი ხე-
ყვარული, სიკვდილიც კი არ დანახებია, რა კი ცისი ცრე-
მლის ვლდარა ეს მისთვის საქმნისი იყო. აქვე მკვლე-
თან წასატან ღებნად, არა ენაბო, არა. - ამბობდა მოს-
კვდავთ კეთის მისი სიყვარული არც შეუღედა. ვერ შე-
ატრებდა კეთის მიხოდღე გვარისედილობამ შეუღელა ხე-
და?

შეუწმენველი სიყვარული კი არადა, ოთარაანი ქრეთის
ხელი ითხოვა სოსიამ, მდგრამ ქალის ადარც ამბობდა

ლექსიკოლოგიური პრაქტიკა სინონიმთა დასადგენად საკმაოდ ხშირად იყენებს შემდეგ ორ კონტრასტულ: 1) სიტყვათა ურთიერთმანაცვლებადობა ნებისმიერ კონტექსტში (წინადადებაში); 2) სიტყვათა ურთიერთმანაცვლებადობა ოქრდაც ერთ წინადადებაში ისე, რომ ამ ოპერაციის შედეგად მიღებული ახალი წინადადება ძველის გვერდულური იყოს. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მახასიათებელია ნაფუძველზე სხვადასინონიმთა ვეგუფების არა დიფერენცია, არამედ სინონიმთა ზედა ზღვარის დაფიქსირება ან, სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ერთმანეთთან ამ სიტყვებს უფრო ახლოს, რომლებსაც ახასიათებთ ორივე ან ერთ-ერთი ამ ნიშნითაინი, შეიძლება იყოს მხოლოდ ერთი და იგივე სიტყვა. ჩვენთვის საინტერესოა, თუ რამდენად მკაფიოა ეს ზღვარი და რამდენად აუცილებელი ორივე ეს ნიშანი - ასეთი ზღვარის დასადგენად, საკუთრივ იქნება პირველი და მეორე ნიშნის ურთიერთმანაცვლების ცალსახა განსაზღვრა - იმ ვარაუდით, რომ შესაძლებელია მათი დაყენა ერთ დისტრიბუციის ტერმინებში ფორმულირებულ პირობაზე თავდაპირველად გუარკვევთ, გულისხმობს თუ არა ორი სიტყვის ნებისმიერ კონტექსტში ურთიერთმანაცვლებადობა იმ ორი წინადადების გვერდულურობას, რომლებიც მხოლოდ ამ სიტყვებით განსხვავდებიან ერთმანეთისგან ამისთვის აუცილებელია წინადადებათა გვერდულურობის ანუ ომნიპოლი იმპლიკაციის უფრო მკაფიო განსაზღვრა. იმპლიკაციის არსებობას ბუნებრივი ენის წინადადებათა შორის საბოლოო ენაში მხოლოდ ინტუიცი ადევნის. ამდენად, იმის თქმა, რომ ორი წინადადება გვერდულურია, თუკ პირველიდან გამომდინარეობს მეორე და პირიქით, თუთა გვერდულურობის ცნებას არანაირი მკაფიო კონტრასტული არ ექნება ასეთ ვითარებაში ისედა დაგვრჩენია, იმპლიკაციის დაფიქსირებისას მაქსიმალურად გვაეცნობითორი ინტუიციური ფაქტორი და ინტუიციური ოპერაცია გვაიმეორით მრავალჯის შედეგის შედარებითი ომნიპოლიკაციის მინიშ

ინტუიციური იმპლიკაციის ომნიპოლიკაციის გარეშე მოწით სხვა ინტუიციურივე იმპლიკაციებისა. ამას უზრუნველყოფს წინადადებათა გვერდულურობის შემდეგნაირი განსაზღვრა: ორი წინადადება S₁ და S₂ არ არის გვერდულურია, თუკ ერთში მოიძებნება თუნდაც ორი წინადადება S₁ და S₂ - ისეთი, რომ S₁-სა და S₁-ს შორის და S₂-სა და S₂-ს შორის არსებობდეს იმპლიკაციები. ხოლო S₁ და S₂ იყენენ ურთიერთომნიპოლიკაციას მაგალითად, წინადადებებს შინ თაორიდან ჩამოიღო წინა (S₁) და მან თაორიდან გამოიღო წინა (S₂) არ ჩავივლით გვერდულურად, რამდენადაც თაორი კვდიელზე იყო ჩამოკიდებული (S₁) და თაორი იატაკზე იდგა (S₂) ურთიერთომნიპოლიკაციი წინადადებება და თუ ის, რომ S₁ იმპლიციურებულა S₁-სგან და S₂-სგან, ჩვენში ვქვს არ იქვევს დაუშეაო, რომ ორი სიტყვა ვერ აქმყოფილებს სინონიმის მეორე ძირობას, ე.ი. ნებისმიერი ორი წინადადება, რომელიც მხოლოდ ამ სიტყვებით განსხვავდება ერთმანეთისგან, არაგვერდულურია. წინადაწინ ვთქვათ, რომ ასეთ შემთხვევაში აუცილებლად დაორღვევა პირველი პირობაც, ანუ ერთში მოიძებნება ისეთი კონტექსტი (წინადადება, რომელშიც დაუშეებელი იქნება ამ სიტყვების ურთიერთმანაცვლება ამის ჩვენება ძალზე მარტუად შეიძლება: თუ ორი წინადადება S₁ და S₂ ერთმანეთისგან განსხვავდება მხოლოდ ორი განსახილველი სიტყვით და ეს წინადადებები არ არიან გვერდულურია, ე.ი. არსებობენ მათგან იმპლიციურებული ურთიერთომნიპოლიკაციი S₁ და S₂, ჩვენ ყოყვილების შექვლებით S₁-სა და S₁-სგან ან S₂-სადა S₂-სგან ისეთი ახალი წინადადების სინთეზირების (დექსტური შემადგენლობის მაქსიმალური და განსახილველი სიტყვათაგან ერთ-ერთის აუცილებელი შენარჩუნების) რომელშიც დაუშეებელი იქნება სინთეზულ სიტყვათა ურთიერთმანაცვლება, თუ გამოიყენებთ სემიომოყვანულ მაგალითს, ასეთი წინადადება იქნება მან იატაკზე მდგარი თაორიდან გამოიღო წინა, სადაც გამოიღო"-ის ჩანაცვლება მამოიღო"-თი დაუშეებულია ამდუ

ვლადიმერ ლაქიაშვილი

სინონიმის ფორმალური განსაზღვრის ზოგიერთი საკითხი

თისგან, არაგვერდულურია. წინადაწინ ვთქვათ, რომ ასეთ შემთხვევაში აუცილებლად დაორღვევა პირველი პირობაც, ანუ ერთში მოიძებნება ისეთი კონტექსტი (წინადადება, რომელშიც დაუშეებელი იქნება ამ სიტყვების ურთიერთმანაცვლება ამის ჩვენება ძალზე მარტუად შეიძლება: თუ ორი წინადადება S₁ და S₂ ერთმანეთისგან განსხვავდება მხოლოდ ორი განსახილველი სიტყვით და ეს წინადადებები არ არიან გვერდულურია, ე.ი. არსებობენ მათგან იმპლიციურებული ურთიერთომნიპოლიკაციი S₁ და S₂, ჩვენ ყოყვილების შექვლებით S₁-სა და S₁-სგან ან S₂-სადა S₂-სგან ისეთი ახალი წინადადების სინთეზირების (დექსტური შემადგენლობის მაქსიმალური და განსახილველი სიტყვათაგან ერთ-ერთის აუცილებელი შენარჩუნების) რომელშიც დაუშეებელი იქნება სინთეზულ სიტყვათა ურთიერთმანაცვლება, თუ გამოიყენებთ სემიომოყვანულ მაგალითს, ასეთი წინადადება იქნება მან იატაკზე მდგარი თაორიდან გამოიღო წინა, სადაც გამოიღო"-ის ჩანაცვლება მამოიღო"-თი დაუშეებულია ამდუ

ნად, სინონიმის პირველი პირობა საქმარისა შორის შესასრულებლად, მაგრამ ის არა მისთვის აუცილებელი, რადგან თუნდაც მოძებნის ისეთი ორი კვეთადგურები წინადადება, რომლებიც მხოლოდ სავარაუდო სინონიმით იქნებან განსხვავებული (და ამით დაქსოფივლდება შორე პირობა), არსებობს გარკვეული აღბათობა იმისა, რომ მოძებნება ისეთი ორი არაკვეთადგურები წინადადებაც, რომლებიც მხოლოდ ამ ორი სიტყვით იქნებან განსხვავებული (და ამით, როგორც ვუძღვეთ, დარღვევა პირველი პირობა) აქედან ეასკენით, რომ სინონიმის განმარტვული პირველი პირობა მეთრესიან შედარებით მტრ შეზღუდვეს გულისხმობს და სიტყვებს, რომლებიც მას დაქსოფივლდებენ, შეიძლება ეწოდით სინონიმები ვიწრო გაგებით. სავარაუდოდ „დისტანცია“ ამ ორ პირობას შორის საკმარად დიდია და უნდა არსებობდეს რაღაც შეაღწედური პირობა, უფრო მკაცრი მეთრესიან შედარებით და უფრო „ღებურად“ პირველიან შედარებით ამ მხნით შევაძლია გაეამკაცროთ შორე პირობა და მცვევი მას შემდეგი ფორმის ორი სიტყვა ჩათვლება სინონიმად, თუ ნებისმერი (და არა თუნდაც ერთი) წინადადებას წველა, რომლებიც მხოლოდ ამ სიტყვით განსხვავდებანს კომპანეისიგან, კვეთადგურება ის, რომ ეს პირობა უფრო შეზღუდვითაა დადრე მეთრე აშკარად ჩანს მისი ფორმალურბიდანაც, ხოლო ის, რომ მისი შესრულება არაა საქმარის პირველი პირობის დასაქსოფივლდებლად, ვი რომ ის იძლევა სინონიმის უფრო ფართო ინტერპრეტაციის საშუალებას, ჩანს შემდეგი მაგალითიდანაც: სერე უეშეები საქმარად მაღალი აღბათობით, რომ სიტყვები „შეასრულა“ და „განახორციელა“ აქსოფივლდებენ ხსენებულ პირობას - მან შეასრულა პროგრამა“ (S1), „მან განახორციელა პროგრამა“ (S2) (საკლებსავარაუდოა, რომ ამ წინადადებებსებან იმპლიციურული რომელმაც ორი წინადადება იყოს უთითრეამომოცხადე და ასევე ისიც, რომ მოძებნის ორი ისეთი მხოლოდ ამ სიტყვით განსხვავებული წინადადება, რომლებიც არ იქნებან კვეთადგურები, მაგრამ ადვილად მოძებნება ისეთი წინადადება, რომელმაც მათი უთითრესნაცვლება დაუშვებლად - მან არ შეასრულა მაცემული სიტყვა“ - ეგრ ვიტყვით „მან არ განახორციელა მაცემული სიტყვა“. ეს ფაქტი შეიძლება აისინას ტრადიციულ ტერმინებში - ორი სიტყვა შესაძლია იყოს „სემანტიკურად“ შეთავსებადი, მაგრამ „ლექსიკურად“ შეუთავსებელი, მაგრამ თუ მათ შორის არსებობს „ლექსიკური“ შეთავსებადობა, ისინი აუცილებლად შეე

წყობიან ერთმანეთის სემანტიკურადაც“. ამ შეზიბევვაში „ლექსიკური“ და „სემანტიკური“ შეთავსებადობა წარმოდგენილია სიტყვათა დისტრიბუციებით შესაბამისად წინადადებების (ან სინტაგმის) და მარკოკონტექსტის (წინადადებათა გარკვეული აგებულის) ფარგლებში. თვე ფაქტი შეიძლება განვიხილოთ, როგორც სემანტიკურ სისტემათა რაღაც ფუნდამენტური თვისების გამოვლენება. დაეუშვათ საწინააღმდეგო ვიქვით, რომ რომელიმე ორი სიტყვისთვის სრულდება პირველი პირობა და არ სრულდება ხსენებული „შეაღწევი“ პირობა, ანუ ეს ორი სიტყვა უთითრესნაცვლებადია ნებისმერი წინადადებაში და ამავ დროს არსებობს ორი არაკვეთადგურები წინადადება, რომლებიც მხოლოდ ამ სიტყვებით განსხვავდებან ერთმანეთისაგან. ეს ნიშნავს, რომ S1-სა და S2-სგან იმპლიციურული S3 და S2 პირველია გამოირიცხვები იქნება - S2-S1-სა ან S2-S1-ის, ან სხვა სიტყვებით ორი ვიქვით, წინადადებაში ერთი სიტყვის მანაცვლება შორე სიტყვით შეცვლის ამ წინადადების შეთავსებადობას მარკოკონტექსტის ფარგლებში, მაშინ, როცა სიტყვათა იმვე წველიდან ერთის მეთრეო ჩანაცვლებით მისი შეთავსებადობა არ შეიძლება წინადადების ან სინტაგმის ფარგლებში. ეს კი თვის მერიე, ნიშნავს მხოლოდ იმას, რომ წინადადების ფარგლებში სიტყვათა დისტრიბუცია არანაირად არ განსაზღვრავს ამ სიტყვათა შემცველი წინადადებების დისტრიბუციების მარკოკონტექსტის (ან სხვის) ფარგლებში. ვი ასეთი ვითარებაში წინადადების, როგორც ტექსტის ერთეულის მნიშვნელობა არ იქნებოდა დამოკიდებული მისი შემდეგტელი სიტყვების მნიშვნელობაზე ერთმანეთის მომიზნავე ფარჩაქულ დონეებს შორის ასეთი ფუნქციონალური „წყვეტა“ ნებისმერი სემანტიკურ სისტემას მტრად არაკონსიზიურს და საკლებუფექტიანს გახდიდა და ეს შედეგი მათ უფრო შესაშნვევი იქნებოდა, რაც უფრო მაღალი დონისაა ფარჩაქულად მომზნავე ვთოველება ბუნებრივ ენებში მსგავსი „წყვეტა“ არსებობს მარცვალისა და სიტყვას (ლექსის) შორის, რაც საუფუცელს იძლეუდა ტრადიციულად სიტყვა განესაზღვრათ, როგორც „მნიშვნელობის“ მტრეული უტკრესი ერთეული და ამასთანავე ენის გარკვეული ვთოველები მაცუოუნებითა „გამოხატვის“ გარკვეული კი - „მანარსობრივი პლანისთვის. თუ იგივე მდგომარეობა შეეძნებოდა სიტყვისა და წინადადების შორის, მაშინ გამართული ტექსტის შესაღწეად აუცილებელი იქნებოდა არა სიტყვათა, არამედ წინადადებების, როგორც „სემანტიკურად“ განყოფილი ვთოველების, მნიშვნელობის ცოდნა.

რეორც ვიცით „ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგის XII-XV სტროფებში შირიძის შესახებ არის მსჯელობა. XIII-XIV სტროფებში საუბარია ისეთ პოეტზე, რომელიც სათქმელის შენამოკლებლად თქმას ვერ ახერხებს: XV სტროფში ეს ასეთი მგელქმე ძელიან მკაცრად არის გაკრიტიკებული:

მომაროდ არა ქვეყანა, თუ სადმე თქვას კრია-ორი,
თავი ვოდა ნუ ჰკონას მგელქმეოთა კარგოთა სწორი,
განდა თქვას კრია-ორი, უმსგავსი და შირი-შირი,
მგერა იტყვის ჰუმეს სჯობისო“, უცილობლობს ვითა
ჯორი“.

ქართული პოეზია, II, თბ., 1974, გვ. 40.

ამ სტროფში ხეწი იურადღება მიიქცია სიტყვებში: მგერა იტყვის ჰუმეს სჯობისო“. უცილობლობს, ვითა ჯორი“.

გვეჩვენა შიდაგვარდება, რომ ეს სიტყვები კორკრეტული პიროვნების მისამართით არის სათქმელი ეს არ არის ზოგადი მსჯელობა სხვისთან შედარებით დაბალი რანგის პოეტის შესახებ. იმტომ, რომ დაბალი რანგის ყველა პოეტი როდი მიიწვევს თავის თავს სხვაზე უკეთესად, თავის დაქიქვით ყველა როდი ამბობს ჰუმეს სჯობისო“, ამგვარი „უცილობლობს“ ასეთი მგელქმეობისათვის დამახასიათებელი სასოფლო ნიშანი არ არის, ყოველდღე ეს გვაფიქრებინებს, რომ სიტყვები „მგერა იტყვის ჰუმეს სჯობისო“, უცილობლობს, ვითა ჯორი“ კორკრეტული პიროვნების წინააღმდეგ არის მიმართული, რომ მათში კორკრეტული პიროვნება იტყვისსებება. ამისთან დაკავშირებით ხეწი გაგვიხსენებდა თუმურას I-ის ერთი ძველი ფრაზა, რამაც „ვეფხისტყაოსნის“ XV სტროფის ირანდლობაში დავაგვიბა და გამოგაიქიქვინა კრია-ორი, რომელსაც ქვემოთ ვთავაზობთ მკითხველს.

თუმურას I, როგორც ვიცით, პოემს „მავაშის“ პროლოგში სტროფში ასეთ სიტყვებს წერს:

არ მომქვინა დავითი, ეს უსარგებლო სულისა,
სხვადა არის მისამართისი, თუფს ჩანს ხიბრნიე გულისა,
დექიო ზემს სჯობს გვარად და ტყობლად

სამსმელი ეურისა,
მამინც რუსთველისა აქებეს, მე იმან გამაგულისა“

ქართული პოეზია, III, თბ., 1975, გვ. 163. ზოგჯერ გამოცემებში, როგორც ვიცით, ტექსტი ასეთ დავაგულისა: მამინც რუსთველისა აქებეს“- ეს არის სტროფი, რომელსაც სათავე დაუდო დავითის ამის შესახებ, რომ თუმურასი პოეზიაში რუსთველს ეუბნებოდა და მასზე უკუ-

თვის პოეტად მიიწვევდა თავს.

ხეწი აზრით, თუმურას I-ის სიტყვები: „დექიო ზემს სჯობისო“ და „ვეფხისტყაოსნისეული“ ფრაზა: „მგერა იტყვის ჰუმეს სჯობისო“ - ერთმანეთთან უშუალო კავშირში და „ვეფხისტყაოსნისეული“ ფრაზა თუმურასის სიტყვების გამოხატვლა: ევარადღობთ, რომ „ვეფხისტყაოსნის“ სიტყვები პოემის ტექსტში მოგვიანებით არის შეტანილი და მათში თუმურას I იტყვისსებება. დავუშვათ, რომ იმ დროს, როცა თუმურას I თავის „მავაშის“ წერდა, „ვეფხისტყაოსანში“ დაბალი რანგის პოეტზე უკვე პირდაპირი შეურაცხყოფელი ფრაზა „მგერა იტყვის ჰუმეს სჯობისო“, უცილობლობს, ვითა ჯორი“, - ნათუ დასაჯერებელია, რომ ვოველდღე ამის შემდეგ თუმურას I მანდასინც ზუსტად ასეთ

ბოჩა კუჭახიძე

„ვეფხისტყაოსნის“ ერთი სტროფის გამო

სიტყვებს იტყვია: „დექიო ზემს სჯობისო“ ხეწი აზრით არის შეუძლებელი, რომ კრია-ორი იტყვის ჰუმეს სჯობისო“, მაილი XV სტროფი, სადაც გაკრიტიკებულია „კრია-ორისა“ და „შირი-შირის“ დამწერი პოეტი არ გვათვრედებს რუსთველს და იგი ტექსტში მოგვიანებით იფის შეტანალი რომელიმე გადაწერის მიერ ცხადია, ეს ყოველდღე ჰკავს თუმურასისადმი ანტიპათია განწყობილი პირის ნახვდას, იდნდ ეს ისეთი მოღვაწე ჩანს, რომელიც შეურაცხებულს პირდაპირ მანც ვერ აკრიტიკებს ვერც შეურაცხებულის აყენებს და ასე თავისებურად- მამინც ქითი აკრიტიკებს და ამბობს მას.

შეიძლება შემოგვედგინოთ- გვიხიბრან, რომ თუმურასისა და „ვეფხისტყაოსნის“ სიტყვათა ადენტურობა („დექიო ზემს სჯობისო“, „მგერა იტყვის ჰუმეს სჯობისო“) შემთხვევითი ხასიათისა, მაგრამ ამგვარი აზრი ძველი გასაზრებელი იქნება იმტომ, რომ, ვთქვათ, როცა თუმურასი საკუთარი და რუსთველის პოეზიის შესახებ მსჯელობდა: ძველი დასაჯერებელია, არ სკოდნოდა, თუ რას წერდა რუსთველი პოეზიისა და პოეტების შესახებ ის აზრაც არცხე მსადადება, თათქის თუმურასში განზრახს გაიმტორა რუსთველის სიტყვები- ასეთ შემთხვევაში ან უნდა ვთქვათ, რომ სიტყვათა განმეორების მან, თუ შეიძლება ასე ითქვას „ამთავად“ რუსთველის და შემდეგ თავისი დექის უკეთესობაზე დამწყო დაპირაკ, ან უნდა მფიქროთ, რომ თუმურასის ზემთი მოყვანად სტროფში თვითორთის განწყობილება, რომ იგი ექსპრესია რუსთველის სტროფს, რომელსაც ცუდი პოეტი შეურაცხყოფელი სიტყვით არის მიხსენებუელი და ამგვარად-

რებიც, რის მიხედვითაც ამ თუ იმ მწერლის თუ ლიტერატურული პროცესის „სამხმობის ცენტრის“ აღება ხდებოდა, სრულიად განსხვავებულად წარმოჩნდება. რაც ეფუძნება, ძირითად შემთხვევაში დადებით კუთხით გაანზრება, რადგან მიიღიანდ წინა განსჯედილეთა უახლოეს ქართულ ლიტერატურის ისტორიის მივლი რიცე საკითხებისა და წარმომადგენელთა ახლებური და საკმაოდ იბოუტურული შეფასების პრინციპით, ყველა მივლინისა თუ ლიტერატურული ფაქტობათვის თავისი მართალი და ნამდვილი ადგილის მინიშნების მინიხი. მაგრამ არის ფაქტები, რომელთა შემოკლება მსაგებლიად, მივლინებისტური მიმდინარეობისა, ან ავტორისაგან მათთვის ნაღვლის უკრადღებს მსგ. აკუსის ხინზური, გალაკტიონის პოეტის სატრუფალი და მელიტეკური ნაკალი საკმაოდ უცხო იყო ხეივითის, რადგან შეუძლებელია ეს ბატონი რვეთ მიშეღლახის, როგორც შემეხასებლისა და კრიტიკოსის დამოკიდებულების დემონსტრაცია იყო, რადგან სხვებმა თუ არა, უახლესი ქართული ლიტერატურის ისტორიის კთვდების წევრებმა კარგად უცნოდ მოიხილეს განსაკუთრებით მიხვილ ჯეახისშვილისა თუ გალაკტიონის ლიტერატურული მემკვიდრეობის მისიონი თუქცა, ისიც უნდა გავთვალისწინოთ, რომ მივლი წინა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ერთ ძირითად მიზანს ექმნებოდა, მეთხოველეს ის გალაკტიონი, მიხვილ ჯეახისშვილი თუ კონსტანტინე გომისხვილია დანახის ურთხული ტყვილითი შექუხებულები. „ქართული ბატონისებთ“ საყენი რომ უხბდნენ თავიანი სატრუფალი და ცდილობდნენ ქართველი კოსთისთვის თუ ხმამაღლი თქმის არ დანებებდნენ. ადვილია, სამშობლიო, სტრუქტურის შუა სიტყვის გამარბითი და ზოგჯერ საკუთარ ნაწერსზე თარღის გადასწორებითაც კი შეეპარებოთ მთავარი სათქმელი გრძელნი სატყუარი კვლავ მოუშუშებელ თარღ რჩებოდა და ამ თარღში მარღისი ხართი უნდა გრგანდებოდა და გაეხსენებინა ტყვილი ქართველ მწერლობას, რადგან სატყვა იმ დროს მხოლოდ საღებუნად აღარ გამოიგებოდა. თითქმის ითხ სატყვის გამსვლილბაში ქართველ მწერლებს ამ თემისაზე წერა გრგანდებოდა, ლიტერატურულ კრიტიკას - შემოქმედებით პროცესის ამ საკითხზე უკრადღების გამხსნელება, ხოლო მის ნაცვლად რაც იყო, ყველამ კარგად უცნო, რვეთ მიშეღლახის ეს წინა ძირითადიად სწორედ ამ მიზნისთვის დაწერა, რომ ხაზი გაეხსენა მთელი საუკუნის ქართული ლიტერატურული ცხოვრების მთავარი თემისა - ერთხელ პრობლემისტიკის, მეთხოველთა წინაშე ყველა წინაღობენ ქართული ცნობიერებისათვის ბურჟუაზი და სასახლო სახლებში მრავალი ხეივანისათვის დაფარული, საღებუნად - ცნობილი და ყველამ მისწინდელი მთავარი რაკურსიდან, ყოველი მაგრამის ლიტერატურულ თუ მსატყრულ დეაქონზე არავისხელ თქცა, მაგრამ მდღის ცოტას და იშუაითად ამბობდნენ, თუ როგორ ატრიალდებდნენ ტყვილით სათქმელს საკუთარ გულისა და გრგნებში. ჩვეულებრიულბანი საკითხითი შექუხებულბა, საკითხისთვის ბეჭულ მწერელ ზეუაქუხებულბა, რუ

სულ-ბოლშევიკურ პოლიტიკის ეფრეშეუბული ახლებური მიხვილ ქართული აზროვნებისა, ამტრიალბა, ახლი გრგნული ქართველ მწერლების მსხვერპლია რვეთ, რამცე ლია ცხოვრება და ზოგჯერ სიველიც მხოლოდ და მხოლოდ პროტესტი იყო ეს წინაღობა ამ იდეას ექმნებოდა და მისში ყველა სხვა საკითხი ამ თემის ფონზე განხილბა. ყოველდღე შემოქმედლის შემდეგ ისიც უნდა ითქმის, რომ მიუხედავად ამისა, ავტორი ამ მწერლობა ლიტერატურული დეაქონის შეფასების ტრადიციული ორიენტრებით ხელმძღვანელობს, რაც განსაკუთრებულად წინის შესავალში წარმოჩნდება. სადაც ლიტერატურისმცოდნეობისათვის რამდენიმე ცნობილი ტექსტობტება კივე ერთხელ ზანგასხული და დაკონკრეტებულბა პარველიკოვლისა ვეილისხმობი უახლესი ქართული ლიტერატურის საზღვრების დადგენა-დასაბუთების საკითხს, რაც არც რთხელ გამოხდარა სალიტერატურო კრიტიკის საგანად ლიტერატურის ისტორიის ბურონიზაციის საკითხს ქონილოგოურ თანმიმდევრობისაგან ურთოდ თემბტრუფალი-თონობრთი თავისებურბაც განსაზღვრავს. ახალი ხაზი ქართულ მწერლობაში კი სწორედ ვეუა-ფშევილის შემევიმ იქცება. მისში, რედვსაც ქართული მწერლობა აზრობრთი და გამომსახველობითი საშუალებების ახალი ფორმბით გამოიხლბდა, იქნებ არცოუ იქე მოქცებანი და მღაღმბიტერულია, როგორც ვეუა და სამოცანდლები იქცნენ, მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩება - ის მანც ახალი მწერლობა იყო. ამტრიალც უახლესი ქართული ლიტერატურის ისტორიის პირველ წარმომადგენლებად ეტნატე ნინოშვილი, დავით ცდილიშვილი, ვასილ ბარბოვი, შოი არაგვისამბრული და კუღა ღომისათხე მოიასწრებან. წინაში შესული ყოველი მწერალი თავის ბუნებრივ სახით წარმოიგდებდა - სახელმძღვანელობს ერთ ძირითად დონისხელ ამ აუკლებულად უნდა შეეხმონთა. ავტორი ცდილობს, მწერალს თავისი ნამდვილი ადგილი მოქმისი, იბიექტურად ასახოს მისი ლიტერატურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობა და ადვილი ლიტერატურულ პროცესში ისიც თვადმისაცემბა, რომ ან წაწარმოებულ მისი ავტორისაგან განეყნებულად და მიშორებით კი არ განხილბდა, არამედ საკუთარ ცხოვრებასთან, შედისწრასთან და ფონსკურ სოციალის ურთიერთობაში ამტრიალც არის რომ ეტნატე ნინოშვილი ამ წინაში ცხოვრებისაგან დაბტყველებულ, მატყრალბოი საღებუნითი შექუხებულ, საზოგადოებრთუ თუ პირად ცხოვრებაში ხელმძღვანელებ, დანატრულ ინტელექტობად წარმოიგდებებს და არა დონუნების თხზულები და დემონსტრაციების ორგანიზაციებით დანაშურად ატყუარ რვეულებოცნებულ, ხოლო მისი ნაწარმოებების ამ იდეოლოგოური გაცვილიების მსატყრულ რეალიზაციას კი არ განხლბო, არამედ საკუთარი სოფლისა და სახლიკაცების ხეივრისა და მომავალზე მწარად დიუოქუხებულბა, ნამდვილი მწერლის გულის ამინაცქენი ანდა დავით ცდილიშვილი - ქართული პროზის უნიშვნელოვანების წარმომადგენელი, ქართული სოფელში სოციალურ

განხილვებისზე კი არ წერდა არამედ ცრემლიანი ღმინით მოიხრბოდა მკაცრების, თუ როგორ შეიძლება წავლდეს უსახიბობამ ის ყველაზე მნიშვნელოვანი რაც ქართველ კაცში გეტყვარება არის კიდრებულად ნაესისობა, სტუმარმომწვევობა იყავის. აღსანიშნავია ასევე ჭილა ღმინობის და შიი არაგვისპირდის შემოქმედებითი შემკედრობის შეესახებ მკარფეობამ პრინციპული დიტრატურაში ერთხელ და ფელისოფორი პრინციპის შემოტანის თვალსაჩინოა. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს, რომ XX საუკუნის ქართული დიტრატურის დაკარგული მეტრის გრავირ რომატიკის სახელის დაბრუნება და შეფასების გზაზე ამ ხანში ისეთი წეღელი შეტქა წიგნი თანმდევრულად არის განხილული გრავირ რომატიკის მივლი შემოქმედებითი გზა მწერლისავე პირადად უფასად და ბელოსტრინათი მიმართებაში - აქ ატორისაგან დახასიათებული საკმოდ პრინციპული და სწორხაზოვან შეფასების ვეღვებით გრავირ რომატიკის შემოქმედება მისი ღვეჭებულ დაწყებული რომანებითა და პიესებით გაერთიანებული და პუბლიცისტური დამატებების საკმოდ მხავალეფეროვანი ზოგჯერ წინააღმდეგობრივი მიართვი და ხშირადერთი სახეებით გაკავებული სრულად ირრინდური მიღწევა ქართული თუ ევროპული დიტრატურული პროცესისათვის ზეგანო სინამდვილეში კი ეღვევ გრავირება მისი სახელის დაბრუნების პროცესში წიგნი საკმოდ ღრმად და ფართოდ არის განხილული მხავალეფეროვანად, კონტრასტულ გამსაზრდასა, გადკატონის დიტრატურული შემკედრობის და დევიდო ქართული დიტრატურის განვითარების ისტორიაში განსაკუთრებით ხაზგასმულია მათი შემოქმედების ის პრინციპული, რომელიც ერთხელ მეტრითა და პატრონტული ვაბეღვლებით გამოირჩევა ატორის ხმარად ცვლილბს. ამ თუ იმ მწერლის შემოქმედებაში ზოგჯერ არცთუ ადვილად და უცებ საცნაური ერთხელი ტიპული თუ შეურთებელი პოზიცია გააცნობიეროს, ზოგჯერ კვტეტისტიკის მომხდელითა და ხშირადერთი სახით ახსნის შემოქმედების სიტყვა, მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ეს სურული თვითმხილად არ იქცევა. მხრეთისა და ახრის გამაწურვის საცდლად შემოხრუნებისმიღების საკმოდ ბუნებრივი და მისივე ახსნის მოქმეტი ვეღვებით მხავალეფეროვანად ითვადის ქალი მათ არ გახლავთ ის ნაწარმოები, რომელმაც შეიძლება „ღვინტე ადამიანი“. აღმომოქმედი სოციალური კლასის სიკვდილისა და სიკვდილი იფაფეღვლად, ეს მწეჭნოვი მოთხრობა ჩვეულებრივი ადამიანური ვეჭების, ვეჭავი ქალური თამბაყარების ფასისკოვ ცხოვრებისაგან მიღებულ მტკარულ სასტყებზე დაწერული მოთხრობა უფრო, ვიდრე სოციალური რეფლავია საფრთხე აღმოცენებული პრობლემის მხატვრული გამოსახვა.

არ შეიძლება არ აღინიშნოს ცნობილი დიდიკოსებისეკვან ტაბობის, პოლი იაშვილის, ვალერიან გაყინდაშვილის, ვიორტი ღვინტის, ლევი ასათიანის, თსივე

გრიშაშვილის შემოქმედებითი პროფილის აქცეს ატორის სული განინსწორებული და ხაზგასმული იმეტიტურის პოლიციად ამეც პრინციპით და პოლიციადან განხილული ქართული დიტრატურისა და თანადროული დიტრატურული პროცესის განვითარების გზების.

დიტრატურული კრიტიკის მხავალეფეროვანი გამოცდილების გამო სახელმძღვანელო იმ განსაკუთრებული კუთხითაც წარმოდგება, რასაც თვით ატორის დამოკიდებულება ჰქვია, ის არ არის მოვლენათა თუ ვითარებების რაღმე, როგორც ძირითადად ხელება სახელმძღვანელოებსა და ქრესტობლებში ის კრიტიკოსის რაღმე უფრო - ყოველი მწერალი ავტორია მისი რვაღერი დიტრატურული შესახებულობებთან გამოხილნარე მისი დიტრატურული ნაღვანის შექმნადლების დაუფარავი და სწორი მიართვითა. აღსანიშნავია აგრეთვე პატრი რეგან მისეღვლიან დაშორებულებს ცხრასიანი წლების, 18-21 წლის, 30-ანი წლების საზოგადოებრივპოლიტიკური მოღვეჭებთან და მის ურჩხე ქართული მწერლის განვითარების, დიტრატურის იტორიის თუ მხრულმხედვლობრივი შექმეჭების მნიშვნელოვან საკითხებთან.

ეს წიგნი საკმოდ და დროულია; ვეჭვობრბა, იგი თვისი ნამდვილს ადვილს მოქმეტი მხავალეფეროვანად და ფაქტს, ჩვენს მიღვეღვარე საუკუნეს რომ დავტავა და კოდევი ერთხელ ცხადდება და დასტურდება რამდენიმე ცნობილი ზოგჯერ კი მისეღვლილი კვტეხარტებია:

„რომ ერთხელე საკითხის ისტორია და სამოცონალი იფაფეღვლი კოცხილავა, მის სული ვებრა მყოც საუკუნის ქართულს მწერლობამ და იგი ეღვევიც მოგებხის და ვეფერობილეს.

„რომ უახლესი ქართული დიტრატურის ძირი, ვეჭვი და ტრადიცია 15 საუკუნეს ჩვეღვა.

„რომ ამ წიგნიში მოხმობილბა ყველა სახელბა ღმინის წილი დასიდი ქართული ერთხელი თვითმეჭების, სუღლის ვეღაშტინის საქმეს და თვისი ზოგჯერ ხმამაღალი, ზოგჯერ კი მოკრბდებელი, მაგრამ მართალი სიტყვა იქნა სულიერ სიმეჭებისთა თების ეღვლიან გზაზე.

„რომ თანადროული დიტრატურული პროცესიც ამ ყვეღვანის ირრინდული ნაწილია და მეღვიკივი ძირევი, დიტრატურული კრიტიკა მას ვეღაფევი უნდა მიეჭვეს.

რომ წლები მიანდებობან, სიტყვა კი რჩება, რომელსაც ეღვევიც განხრეჭვენ თაობები და ჩვენს სუღლის მეხალბუნთა ვეღაფასებას არვის ვეჭავტავა შეწირულია სახელბით არაერთი იყის ჩვენს ყოყამ, მათ შორის ყვეღაზე მთავლად მწერლები არიან - განამეჭვი ვრის უკეთესი შეღვლია ვეღაფასების მწარე სერხე დათვრებულბა ქარივეღვლა არ იყის, რომ იღვას მოქმეჭობრივი სიკვდილედან ერთი ნამოვია გაღაკატონის თვითეღვლილობამეჭვი - წერს ატორი.

არცოვრე სხვა ვეჭავტავა, მყოც საუკუნის დასაწყისშიც მწერლობამ უნებნა გზა ხსნიან საქარივეღვლის, ახლაც მწერალი იგი ვრის სულიერი მოძღვარი და მოჭარნახულე.

ეკლთა და უკლთა ენათობ- თათს

ტყუბისა ბურჯი იტრეფისა
სხელი არის კვშახისა შირა-
ფა. მუშაობისა ებადი და
პურისა არს და დღისაი არს და ში-
ხელი, და მუყურელი და ხველი და
დასაქვლიანი არს. [და კაცისა ნი-
ყოფიანს] სისხელი მისი არს არა ბუ-
რჯისა არს ამისაჲს რამელ შიგ რა-
ქამს ზეჲმეტ დარაგამლის მიყოფის
სახეჲთი პირველისაი გასაფხვლისა
ბურჯთი არს და სახეჲთი მუშეჲთი
მისი საფხვლისა ბურჯთი არს.

და ამის ბურჯისა შიგ ადრე [აქ]
მოსკლვისა და გვიანდლ შობკლვის
ქმის-სადელი არს და უსუელი
არს და ესე ბურჯი მწერალია და
მადგარიანი არს და საიქისა ჰმისისა
არს კაცისა ასოვანს მქარი და
მდელი და ითხრო ქვეყნიობან ვლ-
მისი და გურჯანი და ზურანის და
ეოსენი, კისი და მუჯანი და ხომისი
და ვიკეტ და აფელითან [მთანი
თხულები და სანდარბანი, აფელი
მწერალია და კრმისა მქანი] აქლ-
დანი და აფელი წარმისა და მქარ-
სკლდნი მისიანი [თხულები] ესე კა-
ციისა [კლესი ქვეშე არს მისი არის
და რაჲც ზეჲთან მდელია [მისი] არ-
ს და დღეოვან თხმშახისა მისი
არს და კაცი მუშინდესი რამელისა
თარეჲსი კაცი წინასწარმწინებელი
ყოფლისა სუქმისა ესე მისი არს.

ერცა ამის გელსა ზედა იშუას,
კაცი ტან-წელანი იფის და პარ-
კლუცი წურუ-მუქურა, ბეჭნი და
მქრდი ბრეტლნი იფენს. წაქნი
ერქლნი და კაცი სიტყვის მუქურელი

XII საუკუნის ასტროლოგიური თხზულება „ეკლთა და უკლთა მთაბობა-
თის“ 1975 წელს გამოსცა „კავშირის“ გამომცემმა. განვიხილოთ ამ პი-
ბლიოგრაფიულ თხზულებად ქვეყნული გამოცემიდან მონაკვეთების გავამოხ-
ვევის თვეების შესაბამისად.

3. ტყუბი, რომელსა არაბულად ჰრქვიან ჯაგზა

და მხარულ და
უხუ და მცხე-
რობისა და შახისა
მოდურე და წინის
მყოფელი. სოფი
მწერალი და სოფი
მონაბრე და თუ
რადმე ამისი სწა-
ელი არ შევხვდის
არ არ იმყოფის
ამისი მოქმედი
უკუარდეს და სი-
ტყვისა საიდე-
მლისა მუშინაჲთ
და მქარსა ზედა სი-
შანი იფის და
ერისა ამისა ზედა
აუფი იფის და დღეა თანი დღეი
იფის და მქარეა თანი მქარე იფის
და ფიურე, კ მისი წყლისადან არს და
პურისა კაცისადან და ბოლისა სუქისა
მისისა ყოველი კოვლიდ არს და პ-
რასკეჲ არ აშუთა.

ესე ბურჯი სამ-ნაწილი არს პი-
რველი ნაწილი ათ დარაგამლის. მუ-
შაობისა არს, მერე იც დარაგა-
მდის მარბისაი არს, მესამე ოჯლით
დარაგამდის მისისა არს ერცა მუ-
შაობისა ნაწილისა ზედა შობილ იფის,
სეულისა მქარეობისა იფილის და
უკუარდეს და კაცი სახე-კვლეუცი
იფის, სიტყუ-ტაბოლი, წინანი და
ცნობელი და მის საუკუნისა და სი-
სულეობისა მწერალი და მსაწა-
ვლელი კაცთა და თუ მარბისა ნა-
წილისა ზედა შობილ იფის, მსაწა-
თურე იფის, ორ-ქანი იფის და ფიქე-
და და მდელი, ზრხიდის მოდურე თუ
მისისა ნაწილისა ზედა შობილ იფის,
ზარბანი და ამხარტეანის იფის და
ბო-მსხეული და სიტყუ-მუქურა
იფის და მისისა უკუანი აუფი დღეა
თიქმდის და ერცა მეთორმეტესა
დარაგამსა ზედა შობილ იფის, ბუღანი
იფის.

ბაჰაისათვის
ბარბი- ეკლთ, ზოდიაქო
რბარბი- ვერტი
ზარბი- „სამატოდ ნებთა ს-
ველით“
მუშისარ- თუბტერი
პაპალი- ბრელი, დანაშეული,
როგორც ასტროლოგიური ტერმინი
სამარბისა „შარფისა“
მქარვალ- ცხელი
მარაბა- ზრადული (ვერცხ-
ყოფილი)
დაცნა პარობანან - აფამანის
სხეულია ნაწილითან
მუშარბი - „კაცი წინასწარ
მცნობელი“
ტან-წელანი - ტანდი
შამანი - გულბოქსი, დიდი სუ-
რული, ტება
მუშაპირა- მოშარე პოეტი
პაპისა დაცნაბანან - დუ კაცი-
სადან
პარბსმდნი პრ არბანი- პარა-
სკეჲ კარგს არ მოუტანს, მისთვის
ცნობ დღე
ზარბანი- მისის მომტყელი
მარბი - მარბი

სწორედ ამ დროს კონსერვატი-
რასთან გაიხსნა სკოლაშენი. ასა-
კის ბავშვებისათვის მისამა-
ნებელი ავსულება გასაუბრებარზე
ბავშვების ვკოხებოდნენ რომელი
კომისიონარი მოეწონა, რომელი
სამღერა გაეყარათ, როცა ლევანის
ჯერო დადგა უკვე საქმიად და-
დღაღმა კომისიის წევრებს და-
დღაღმა-დაქარულ ლევანს პოხიეს
აბა, შენ რა გეყარა კვდასე
უყოფო - შეწერა კარტოფილი -
უხსიუხა ლევანს ლევანი ავსუემ
პრეველ ნომრად ჩარეცეს.

ბ-60 R ჩხუნიანი
ნანყარაგვიანი

• • •

სატარა გოორგი მამს სტომატო-
ლოგიურ პოლიკლინიკაში წაღეს
ქდაღის ამოსაღებად ვიდრე მისი
ჯერო დადგებოდა. გოორგი კვდასე
გაკრულ სურათებს და რეკლამებს

ათვლიერებდა. კვდაღის გაზღვის
დღეს ასოხებო ვერა სტომატო-
ლოგის ხმა* გაზღვის მარტებან კუ-
თხეს კო ამშენებდა უფროსი თაო-
ბის წარმომადგენელთათვის კარგად
ცნობილი სურათები მარქინზის
კლასიკოსებისა მარქინს, ტრეკლსი-
სა და ლენინს.

გოორგის კოხეა ახალი ნახა-
ელი პქინდა და ზოგი ასო - ბ და ზ. მ
და წ ეროდა გოორგიმ დიდი მო-
წოდებუთი წაიკოხა გაზღვის სათა-
ური და მამის პოხიხა მამს, სტომა-
ტოლოგს სამს მმა პქებო? თან მო-
თოთა კვდაღის გაზღვიე გამოსაღელ
სურათებზე გოორგიმ "ახმ" ძმად
წაიკოხა და ასეო დასცენა გამო-
ტანა ამის შემდეგ გოორგის რეჯანს
პოლიტგრაფიკის ბედაღებს სტომა-
ტოლოგის ძმებს ეხსენდნ.

ბ-60 R ჩხუნიანი
ნანყარაგვიანი

• • •

ჩვენს კლასში 37 მო-
სწავლეა როცა მასწავლე-
ბელი გეპქედინებს გუ-
ღაში მომად ემოორებს
სხვის (იათქელსაც) ახლა
ოქტენი 27 დექის ვოცო
თაშენა ბარაგანი
• • •
თამენა ტრახიხოსს
მეც ვოცო ოქტენი 37 დექის
ჩვენს კლასში კვდაღს ვო-
ცოთ.

ზაზა ბარაგანი

• • •

მე რა არის? ზაზა-
ღის არდაღებზე ოქტენს
წიგნს სოვეღში წაიღებ
და კოვემ ბერ ლექის ვო-
სწავლე.

ზაზა ბარაგანი

• • •

ჩემს დედასაც და-
ღიან უყარის ოქტენი ლე-
ქიხა.

ბიბიანა ბარაგანი

ბიბიანი რამაზაგვიანი ლევანს
სკოლიდან გამოიყენა და გაზღვი
უსავეღურა, გერმანულის მასწა-
ველებელი გემღერა, არ უსმენ
უფრადღებულ ხარო.
გოორგი - ის გერმანულად საუ-
ბრობს, რა ეწა, არ მესმის, ვერ ვო-
ცებო.

დედა - უნდა მოუხმინო, ყერო
მაინვე და გერმანულ დამარაკს
ისწავლე.

გოორგი - მე რე, როცა ვაეო-
ზრდები და გერმანულად დაეწებ
დამარაკს, რომ არ მეყოფინება რას
ვამბო?

• • •

მამაზა ბიბიანი სკოლიდან ჩაეო-
ქრებულა დაბრუნდა.

- დედას, მასწავლებელს გეო-
თხრა, A ვტამინის ნაკლებობა ქი-
თხის სიბრძნეებს იწვევსო მე თუ A
ვტამინი დამაკლებება, ჩემს ქაიმბი
რატომ დაბრუნდებენ?

• • •

მე მინდა ვისწავლო
სამღერა საქართველოში,
დამარო?

მამაზა ბიბიანი

• • •

ჩემს დედასო მესიკო-
ხია ვიხოვე, ახალი სამღე-
რა შექმნა ოქტენი ლექი-
ბის მიხედვით. დამარდა,
შეგაროვლებო ამოყენას.

ბიბიანი რამაზი

• • •

დღეს მადღობა, ჩვენო
საეკოლეო ქალბატონი
ანა!

ნინო ხუციანი

ბავიან, ბავიან მინდა
გაკოცოთ!

სალონი ბიბიანი

• • •

ჩხუნიანი, ბაღიანი
ბიბიანი

III კლასის მოსწავლეები

ქალბატონი ანა ბარაგანი 22-ე საეკოლეო სკოლა-
ში მოიწიეს, მესამე პრეველი კლასის (მედიკალი ნესტან
კუპრაძე) მასწავლებელმა მას ორიგინალური მისამწვევი
გავეზაგნა.

კორაგვიანი ბარაგანი
ქვეთი დაწერილი წი-
ნადაღების დაწყობაში
და სახევი ნიშნების და-
სმამა პატარებს კო დაე-
ხმარე, მაგრამ არხები ნა-
მეფილად მათა.

მე სოქმისათვის ოქტენი
ლექის - ქაიხოვრინდები,
ასამანო* აეროზე როცა
მას ვკოხებო ბეღო მო-
თხება.

ბაღიანი რამაზი

• • •

ოქტენს ლექისებს
მღერა, მღერის ვეფიღებს
ბავიან მოიწინს.

ბიბიანი

• • •

ლექიხევი ვეფიღებს

ქეებს რა დამისთა
ბიბიანი
• • •

მე საეკოლეო ლექი-
ბი უფრო მოიწინს, ისეო,
როგორცა აქესი დამა-
დგით.

ბარაგი ბარაგანი

• • •

მე გაბარაზეული ვარ,
როცა აოთის* ვკოხებო-
ღობ, მოელი კლასი ხმამა-
ღლი ამევეს სოღმე წაეო-
თხება არ მადღიან გეშინ
მასწავლებელს ბავიან
გაეკოცეს, ქეებ* ლექისი
მარტო მე მინდა წაეკოხიო.
გულში ამოვარო, მე როღის
შენსშეა მათთვის ხელი?
თაშენა ბარაგანი

სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრება

სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრება გამართა 1999 წლის 1-3 მარტს (1377 წ. 10-12 კელენდის თვეში).

შეკრების ორგანიზატორები იყვნენ ირანის ისლამური რესპუბლიკის კულტურისა და ისლამური დამოუკიდებლობის სამინისტროსა და სპარსული ენისა და ლიტერატურის გაერკვლევის საბჭო კულტურისა და უმაღლესი განათლების სამინისტროს, საეროო საქმეთა სამინისტროს, სპარსული ენისა და ლიტერატურის აკადემიისა და კულტურისა და ისლამური კავშირების ორგანიზაციის ხელმძღვანელები.

სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრების შემთხვევაში მონაწილეობა მიიღო 36 ქვეყნის 120-მდე წარმომადგენელმა. პირველი ასეთი შეკრება გამართა 1996 წლის 1-7 თებერს.

წევრადელი შეკრების შემთხვევაში მონაწილეობდნენ შემდეგი ქვეყნების წარმომადგენლები: მაროკო, საუდის არაბეთი, ინდოეთი, თურქმენი, მლანია, პოლანდია, პაკისტანი, ტუნისი, უკრაინა, თურქეთი, კორეა, გერმანია, საქართველო, ვასეთი, ყირგიზეთი, ბანგლადეში, სომხეთი, ბუღარეთი, აზერბაიჯანი, პოლანდია, რუსეთი, ტაილენდი, იაპონია, იუგოსლავია, ვიეტნამი და სხვა.

შეკრებზე შემთხვევა სამი ხუცია:

1. სპარსული ენის გაერკვლევა მსოფლიოში;
2. სპარსული ლიტერატურა;
3. სპარსული ენისა და ლიტერატურის სწავლება.

პირველი ხუციის შემთხვევაში სურათი სხვაობები დაეძინა სხვაობები ტარდვლადი თერანის უნივერსიტეტის ლიტერატურის ფაკულტეტის შემთხვევაში.

მეორეში გამართა სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრება, რომლის შემთხვევაში მონაწილეობა მიიღო თბილისის ა. ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის ორანული ფოლოლოგის კათედრის თანამშრომელმა **მანა შარაზანიმ** ამ თეორიულ-მეცნიერული მუშაობისათვის ბევრი რამ შეიძლება საგულისხმო იყოს როგორ სრულდნენ ზეგნი მსოფლიოში თანამართი მშობლიური ენის განვითარებაზე მის გაერკვლევაზე და მისი ინტერესების დაცვაზე.

სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრება გაიხსნა ყურანის აუტის კითხვით შემდეგ შესრულდა ირანის ისლამური რესპუბლიკის სახელმწიფო პანში თერანის საფორუმის ორგანიზაციის იერეუდენ საერთაშორისო თანამართი შეხვედრა კომისიის არსიდან ქაშპურის მესიკაღური ნაწარმოები „სპარსული ენა“.

დამსწრეთა მისამართებული ხორციელი მამართა თერანის უნივერსიტეტის რექტორმა სახელი ვაჟემ შემდეგ შეკრების მონაწილეებს გააცნეს ირანის ისლამური რესპუბლიკის პრეზიდენტის ხუდე მამამდე სათამბოშო მამართა და ირანის გენერალური მდიუნის ფედერაციო მართის წევრადი ტექსტი.

გამართის ცერემონიაზე ხორციელი გამოხუდა ირანის ისლამური რესპუბლიკის კულტურისა და ისლამური დამოუკიდებლობის სამინისტრო, სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრების თანხმდომარე ხუდე ათაღი მამამდრანა.

ხანმოკლე შეხვედრის დროს დამსწრეთა შემთხვევაში მსოფლიო დროუადეუდობის წიგნების გამოხუდა, რომელიც საერთაშორისო შეკრებაში შე-

კრებისათვის და, აგრეთვე შედეგითი ფასის შეფასება ახალი წიგნისა და სასწავლო ორ სახეობისათვის ხასიათის CD, გამოხუდა-გაუადეუ შეკრების დახურვის დღემდე გაერკვლედა.

შეხვედრების შემდეგომ ხორციელი ინდოეთის სპარსული ენის ჯეადგოთა ასოციაციის გენერალურმა მდიუნამ პროფესორის ეხსარ დე ჰლეჟ წიგნისა ამ ასოციაციის მამართის ტექსტი.

სპარსული ენისა და ლიტერატურის აკადემიის პრეზიდენტმა დოქტორმა მამდე ადელმა ისაბურამ ამ აკადემიის სტრუქტურისა და ფუნქციების შესახებ.

მის ენის გამოხუდნე პოლინელი პროფესორი დეჟანის უნივერსიტეტის თანამართი, პროფესორი ეხსარ დეჰლეჟ ინდოეთისა და ირანის ისლამური რესპუბლიკის კულტურისა და ისლამური კავშირების ორგანიზაციის თანხმდომარის მოადეუდუ მამამდე ბავჯი ქარამანი.

სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელთა მეორე საერთაშორისო შეკრების მონაწილეობა ვერცერთი შემდეგ ირანის ისლამური რესპუბლიკის ფუნქციების სამსომების განსაქვეყნებულ.

ამ შეკრების ძალზე დიდი ყურადღება დაეძინა ირანის მამართისა და სხვაობებისათვის მამამდე შეკრების მონაწილეობის თეორიული განხილვაზე ირანის ისლამური რესპუბლიკის კულტურისა და ისლამური დამოუკიდებლობის სამინისტროს ხუდე ათაღი მამამდრანამ დელტურისა და უმაღლესი განათლების სამინისტროს მსოფლიო მამამდე, საეროო საქმეთა სამინისტროს ქამდე ხარამ კულტურისა და ისლამური კავშირების ორგანიზაციის ხელმძღვანელებს.

შეკრების ბოლო დღეს სტუმრები

სადღესე მოწევა ორანის ინდამური რესპუბლიკის განათლებისა და აღზრდის სამინისტრომ სადღესე ექსპრეზონა მინისტრი ბატონი მოსაფერი.

სტუმრებს შეხვედა და სპარსული ენისა და მისი გავრცელებისა და პოპულარიზაციის შესახებ ვისუბრს ინდამური რეპუბლიკის წინამძღოლი ათათუა ხამქუ. ეს შეხვედრა ფართოდ გაშუქდა მასობრივი საინფორმაციო საშუალებების მეორ.

სპარსული ენისა და ლიტერატურის აკადემიის პრეზიდენტს პადად აფულმა თავის მოხსენებაში აღნიშნა სპარსული ენის სწავლების სასქემი საზღვარგარეთი გვეტრფება ახალი პოლიტიკა ახალი ორიენტაცია. ამ ენის სასწავლო სახელმძღვანელოების შედგენისას უნდა არსებობდეს განსხვავებული მიდგომა თითოეული ქვეყნის თუ არა თითოეული რეგიონის მიმართ მინც ანუ სხვადასხვა ხაზებისათვის სხვადასხვა სახელმძღვანელო უნდა იქრეზობდეს.

ორანული მასპინძლები განსაკუთრებული ენოსტრეკულით სუბრობენც მფორე თაობის ორანულზე რომელიც აქტი სურვილი, მგრამ სამშობლოსკან მოწვევებული არ განიხილთ სათანადო პირობები მშობლიური ენის დასაუფლებლად. ამ კატეგორიის ადამიანთათვის მნიშვნელოვან დახმარებად იქნა მონიერი მსოფლიოს სათანამეზარო სატელევიზიო ქანდში ორანული არხის აკამეჯამ ჩარბეა, რომლის მდებარე შენადგმული ნებისმორ ქვეყნაში თუმცა, ზოგაერთვის შენიშნით, სატელევიზიო გადიცეს ცოცხალი ომზირივი კონტაქტის შესკველად ცერასოდეს გახდეს. ამასთან, საჭიროა ამ სატელევიზიო არხის პროგრამების ისე შედგენა, რომ სპარსული ენის შესწავლის თუ დახვეწის თვალნაზრითიტი გამოსადეგი იოს.

სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებლებმა მფორე საერთაშორისო შერეების მეშობის დღეებში გამოვიდა ამ შერეების მცენის გაზევი აერისს ორი ნომრი, ხილო შემდგომ ნომრებს მონაწილენი უკვე მან მო-

დებენ. ამ შერეების მონაწილენის სამსხივრი დიპლომებისა და სასქემის გარდა, გადაცესთ მსავალი წიგნი და სასწავლო ლიტერატურა სპარსულ ენასე.

მფორე საერთაშორისო შერეებამ თვალნათლე ცხადჰყო, რომ ორანის ინდამური რესპუბლიკაში არსებობს სურათიული სახელმწიფოებრივი მივიდოს და შემუშავებულია შესამამისი პოლიტიკა სპარსული ენის დაცივის განყოფილებისა და მსოფლიოს მარტაბითი გავრცელების მიზნით. სპარსული ენის აკადემიის ნაყოფიერი მოღვაწეობა და აქტიურობა შესადგებული ბეერი ქვეყნისათვის მისამაბი გახდეს.

თუ შერედაა სპარსული ენის პროფესორ-მასწავლებელია მფორე საერთაშორისო შერეების მონაწილე, თბილისის თუ ვიკაბისშიდლის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ორანული ფილოლოგიის კათედრის თანამშრომელი.

თბილისი

უმასპინძლა თელავმა

1999 წლის 21 მასის ქ თელავში გამართა თელავის ა. გოცენაშვილის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტისა და ბესარიონ ჯორბენადის საზოგადოების ერთობლივი ტრადიციული სამეცნიერო კონფერენცია - ქართული კლასიკოსების შემოქმედებისა და მოღვაწეობისა რომ ეკუთვნება. ამგანდელი კონფერენციის თემს აღეკსანდრე ჭავჭავაძე იო.

კრებისა და მადლობა გადაუხადა მონაწილეებს - სტუმრებსა თუ მასპინძლებს, ზოგადი დაახასიათა აღ-

ჭავჭავაძის მოღვაწეობა. კონფერენციაზე მისმენილი იქნა 20-მდე მოხსენება.

რომლებშიც სხვადასხვა კუთხით იქნა წარმოჩენილი აღმასწავლებლების დეკლარაციები - მწერლური თუ მოქალაქეობრივი.

სამეცნიერო კონფერენციაში გარდა მასპინძელ-ინსტიტუტის წარმომადგენლებისა, მონაწილეობა მიიღეს თბილისის ა ვიკაბისშიდლის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ა ჭავჭავაძის სახელობის უცხო ენათა ინსტიტუტის, არნ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტისა და წინანდლის აღ ჭავჭავაძის სახელმწიფო უნივერსიტეტის თანამშრომლებმა.

სამეცნიერო კონფერენციის მასალები გამოქვეყნდა.

ილუსტაციის
ილია ზაზაშვილის მუშაობისა
„მონასტერი ძველი“

მხატვარი
ისა ლაშვი

СТРОИТЕЛЬСТВО
УЗЛОКОВ

Ближ